

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Is-ddeddfwriaeth a wnaethpwyd gan Weinidogion Cymru dan Fesurau'r Cynulliad Hydref 2012

Mae'r papur hwn yn cynnwys rhestr o'r pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru gan gyfreithiau'r Cynulliad er 2007 a throsolwg o'r ffordd y mae'r pwerau hynny wedi cael eu gweithredu a'u harfer.

Mae'r wybodaeth yn y papur hwn yn gywir hyd fis Hydref 2012.

Gwasanaeth
Ymchwil

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Mae'r Gwasanaeth Ymchwil yn darparu ymchwil a gwybodaeth arbenigol a ddiuedd er mwyn cefnogi Aelodau a phwyllgorau'r Cynulliad i gyflawni swyddogaethau craffu, deddfwriaethol a chynrychioliadol Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Mae briffiau gan Wasanaeth Ymchwil yn cael eu hysgrifennu ar gyfer Aelodau'r Cynulliad a'u staff. Mae'r awduron ar gael i drafod y papurau gydag Aelodau a'u staff ond nid yw'n bosibl rhoi cyngor i'r cyhoedd. Croesawn sylwadau ar ein briffiau; os oes gennych unrhyw sylwadau gallwch eu hanfon i'r cyfeiriad post neu e-bost isod.

Gellir cael gafael ar fersiwn electronig o'r papur ar safle'r Cynulliad Cenedlaethol yn:
www.cynulliadcymru.org/research

Mae copïau printiedig hefyd ar gael yn Llyfrgell yr Aelodau:

**Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA**

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**

Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**

© **Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2012**

Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Rhif ymholiad: 12/1268

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Is-ddeddfwriaeth a wnaethpwyd gan
Weinidogion Cymru dan Fesurau'r Cynulliad

Hydref 2012

Owain Roberts ac Alys Thomas

Rhif dogfen: 12 / 045

Gwasanaeth
Ymchwil

Crynodeb

Mae'r papur hwn yn cynnwys rhestr o'r pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru gan gyfreithiau'r Cynulliad er 2007 a throsolwg o'r ffordd y mae'r pwerau hynny wedi cael eu gweithredu a'u harfer. Mae'r wybodaeth yn y papur hwn yn gywir hyd fis Hydref 2012.

Cynnwys

1.	Cyflwyniad.....	5
2.	Mesurau'r Cynulliad a basiwyd yn y trydydd Cynulliad (2007-2011)	6
2.1.	Mesur Gwneud lawn am Gamweddau'r GIG (Cymru) 2008.....	7
2.2.	Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008	12
2.3.	Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009.....	15
2.4.	Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009	19
2.5.	Mesur Bwyta'n Iach mewn Ysgolion (Cymru) 2009	24
2.6.	Mesur Addysg (Cymru) 2009.....	26
2.7.	Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010.....	30
2.8.	Mesur Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2010 -	39
2.9.	Mesur Diwydiant Cig Coch (Cymru) 2010.....	43
2.10.	Mesur Strategaethau ar gyfer Gofalwyr (Cymru) 2010.....	45
2.11.	Mesur Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu) (Cymru) 2010.....	47
2.12.	Mesur Gwastraff (Cymru) 2010	48
2.13.	Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010	50
2.14.	Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011	58
2.15.	Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011	63
2.16.	Mesur Diogelwch Tân Domestig (Cymru) 2011	66
2.17.	Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011	68
2.18.	Mesur Diogelwch ar Gludiant i Ddysgwyr (Cymru) 2011	79
2.19.	Mesur Tai (Cymru) 2011	82
2.20.	Mesur Addysg (Cymru) 2011	83

Is-ddeddfwriaeth a wnaethpwyd gan Weinidogion Cymru o dan Fesurau a Deddfau'r Cynulliad

1. Cyflwyniad

Deddfwriaeth a wneir gan unigolyn neu gorff dan bwerau a roddir gan ddeddfwriaeth sylfaenol fel Deddf Senedd y DU, Mesur y Cynulliad neu Ddeddf y Cynulliad yw is-ddeddfwriaeth. Mae is-ddeddfwriaeth yn ategu Mesurau'r Cynulliad, Deddfau'r Cynulliad a Deddfau Senedd y Deyrnas Unedig ac fel arfer maent ar ffurf Offerynnau Statudol a gallant gynnwys codau ymarfer, adroddiadau, gorchmynion, rheoliadau, rheolau, cynlluniau neu ganllawiau. Mae Offeryn Statudol Cymreig yn fath o is-ddeddfwriaeth sy'n berthnasol i Gymru yn benodol ac sy'n cael ei wneud o dan yr awdurdod sydd yn Neddfau Llywodraeth y Deyrnas Unedig sy'n berthnasol i Gymru neu o dan yr awdurdod sydd ym Mesurau a Deddfau'r Cynulliad.¹

Ers i'r Cynulliad gael pwerau deddfwriaethol am y tro cyntaf o dan Ran 3 o *Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006* i basio ei gyfreithiau sylfaenol ei hun, mae nifer sylweddol o Fesurau wedi cael eu pasio gan y Cynulliad.² Mae'r rhan fwyaf o'r Mesurau hyn yn rhoi nifer o bwerau i Weinidogion Cymru wneud is-ddeddfwriaeth mewn nifer o feysydd datganoledig.

Mae'r papur hwn yn cynnwys rhestr gynhwysfawr o'r pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru yn sgil deddfau'r Cynulliad er 2007 a throsolwg o'r ffordd y mae'r pwerau hyn wedi cael eu gweithredu a'u harfer. Noder, fodd bynnag, gan mai dim ond gwybodaeth sy'n berthnasol i is-ddeddfwriaeth a wnaethpwyd gan Weinidogion Cymru sydd yn y ddogfen hon, nid yw'n cynnwys gwybodaeth am y darpariaethau ar wyneb Mesurau a Deddfau lle nad yw'n ofynnol i is-ddeddfwriaeth gael ei gwneud cyn iddynt ddod i rym.

Mae'r wybodaeth yn y papur hwn yn gywir hyd fis Hydref 2012.

¹ Mae rhagor o wybodeth am is-ddeddfwriaeth yn y Cynulliad a'r amrywiol weithdrefnau craffu sy'n berthnasol iddynt i'w gweld yn yr [Hysbysiad Hwylus: Is-ddeddfwriaeth](#).

² Arferwyd galw deddfau sylfaenol a wneir o dan Ran 3 o Ddeddf 2006 yn "Fesurau". Ar ôl y refferendwm ac ar ôl symud i ran 4 o Ddeddf 2006, erbyn hyn gelwir deddfau sylfaenol arfaethedig yn "Filiau'r Cynulliad" ac yna'n "Ddeddfau'r Cynulliad" ar ôl iddynt gael eu pasio.

2. Mesurau'r Cynulliad a basiwyd yn y trydydd Cynulliad (2007-2011)

Rhwng 2007 a 2011, pasiodd y Cynulliad gyfanswm o 22 o Fesurau. O blith y rhain, cyflwynwyd 17 gan Weinidogion Cymru a chyflwynwyd tri Mesur arall gan Aelodau meinciau cefn y Cynulliad.³ Roedd pob un o'r Mesurau hyn yn rhoi pwerau, i amrywiol raddau, i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau a gorchmynion drwy is-ddeddfwriaeth. Rhoddir manylion y pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru gan bob Mesur a gwybodaeth am sut y mae'r pwerau hynny wedi cael eu harfer hyd yma (hyd fis Medi 2012) isod.

³ Cyflwynwyd y ddau Fesur arall gan Gomisiwn y Cynulliad a Phwyllgor Safonau Ymddygiad y Cynulliad ond ni roddodd y rhain bwerau i Weinidogion Cymru. Y Mesurau hyn oedd *Mesur Comisynydd Safonau Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2009*, a roddodd sail statudol i Gomisiwn Safonau'r Cynulliad, a *Mesur Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Taliadau) 2010* a sefydlodd Fwrdd Taliadau Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

2.1. *Mesur Gwneud lawn am Gamweddau'r GIG (Cymru) 2008 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 9 Gorffennaf*

Mae *Mesur Gwneud lawn am Gamweddau'r GIG (Cymru) 2008* yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud Rheoliadau ar gyfer trefniadau gwneud iawn am gamweddau'r GIG a fydd yn setlo achos heb orfod mynd i'r llys lle y dynodwyd atebolrwydd cymwys mewn camwedd.

Mae Adran 1 yn cynnwys y cyrff, y personau a'r gwasanaethau yng Nghymru y mae'r Mesur yn berthnasol iddynt, ac yn esbonio'r atebolrwydd mewn camwedd sy'n gymwys. Mae'r adran hefyd yn darparu ar gyfer **atebolrwydd mewn manau eraill** fel rhan o'r gwasanaeth iechyd yng Nghymru.

Disgrifir y cyrff a'r personau fel:

- Ymddiriedolaethau a Byrddau Iechyd y GIG;
- Awdurdodau Iechyd Arbennig;
- Gweinidogion Cymru;
- Unrhyw gorff neu berson sy'n darparu neu sy'n trefnu i ddarparu gwasanaethau yng Nghymru o ganlyniad i

Ers cychwyn y Mesur ar 2 Chwefror 2011,⁴ mae Gweinidogion Cymru wedi defnyddio'r pwerau a roddwyd iddynt yn sgil y Mesur i wneud un gyfres o reoliadau a rheoliad diwygio dilynol.

Gwnaethpwyd⁵ *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Pryderon, Cwynion ac lawn) (Cymru) 2011*⁶ gan Weinidogion Cymru ar 8 Mawrth 2011 a daethant i rym⁷ ar 1 Ebrill 2011 (ac eithrio Rhan 7 o'r rheoliadau a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2012 – gweler isod). Cânt eu gwneud o dan y pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru gan **Adrannau 1 i 7, 9, 11 a 12** o'r Mesur.

Prif nod y rheoliadau hyn yw rhoi dyletswydd ar y GIG a darparwyr gofal iechyd sylfaenol yng Nghymru i wneud trefniadau ar gyfer ymdrin â chwynion ac ymchwilio iddynt. Yn ogystal mae'r rheoliadau'n rhoi dyletswydd ar y GIG a darparwyr gofal sylfaenol yng Nghymru i benderfynu p'un a

⁴ Gweler [Gorchymyn Mesur Gwneud lawn am Gamweddau'r GIG \(Cymru\) 2008 \(Cychwyn\) 2011](#), OS 2011/211 (Cy.42)

⁵ Mae Offeryn Statudol yn cael ei "wneud" pan gaiff ei gymeradwyo'n ffurfiol gan un o Weinidogion Cymru.

⁶ [Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol \(Pryderon, Cwynion ac lawn\) \(Cymru\) 2011](#) (OS 2009/704) (Cy.108)

⁷ Mae Offeryn Statudol yn dod yn gyfraith ar y diwrnod y bydd yn "dod i rym".

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

drefniant gydag unrhyw un o'r cyrff uchod. Mae hyn yn golygu y gallai ymarferwyr cyffredinol, h.y deintyddion, fferyllwyr, offthalmolegwyr sy'n darparu gofal drwy'r GIG neu ysbytai annibynnol a gomisiynir i ddarparu gofal fel rhan o'r GIG fod yn atebol.

O dan y Mesur, mae gan Weinidogion bwerau i bennu mewn Rheoliadau unrhyw **gorff neu berson arall** a allai fod yn atebol.

Mae Adran 1(4) yn esbonio'r atebolrwydd cymwys mewn camwedd:

Anaf personol neu golled sy'n deillio o dordyletswydd gofal neu sy'n gysylltiedig ag ef a'r ddyletswydd gofal honno'n ddyledus i unrhyw berson mewn cysylltiad â diagnosiso salwch neu wrth ofalu am unrhyw glaf neu ei drin.

Rhaid i'r atebolrwydd cymwys ddeillio o wasanaethau cymwys. Bydd y gwasanaethau cymwys yn cael eu hamlinellu yn y Rheoliadau.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

ddylent gynnig gwneud iawn i glaf os bydd ymchwiliad yn datgelu bod "atebolrwydd cymwys" neu y gall fod "atebolrwydd cymwys".

Diwygiwyd y rheoliadau hyn yn ddiweddarach gan *Reoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) (Diwygio) 2011*⁸ gan ohirio dod â Rhan 7 o'r rheoliadau hynny i rym rhwng 1 Hydref 2011 ac 1 Ebrill 2012. Mae Rhan 7 o'r rheoliadau cychwynnol yn ymdrin â sut y darperir trefniadau unioni cam os bydd cyrff GIG Cymru yn gwneud trefniadau gyda darparwyr y GIG y tu allan i Gymru i ddarparu gwasanaethau.⁹

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*.

⁸ *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) (Diwygio) 2011* (OS 2011/1706) (Cy.192)

⁹ Llywodraeth Cymru, *Memorandwm Esboniadol i Reoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) (Diwygio) 2011*, 11 Gorffennaf 2011, paragraff 1(Saesneg yn unig)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 2 yn amlinellu'n fanwl y math o ddarpariaeth y gallai Gweinidogion ei gwneud neu y mae'n rhaid iddynt ei gwneud mewn perthynas â threfniadau gwneud iawn am gamweddau **y maent yn barnu ei bod yn addas**. Mae adrannau 2(2), 2(3) a 2(6)(b) yn cynnwys y darpariaethau y mae'n **rhaid** eu gwneud mewn Rheoliadau. Cynhwysir y darpariaethau y **gellir** eu gwneud mewn Rheoliadau yn adrannau 2(4) a 2(5).

Mae Adran 3 yn rhoi pwerau i Weinidogion wneud y darpariaethau y maent yn barnu eu bod yn addas mewn perthynas ag ymofyn am iawn gan gynnwys amgylchiadau lle **na chaniateir** ymofyn am iawn.

Mae Adran 4 yn rhoi pwerau i Weinidogion wneud darpariaeth i ystyried y posibilrwydd o gymhwyso trefniadau iawn.

Mae Adran 5 yn cwmpasu'r dull darparu iawn. Mae adran 5(2) yn ymwneud ag eitemau y gall Gweinidogion wneud darpariaethau ar eu cyfer; mae adrannau 5(3) 5(5) a 5(6) yn ymwneud ag eitemau y mae'n rhaid i Weinidogion wneud darpariaethau ar eu cyfer. O dan is-adran (4) gellir gwneud Rheoliadau i ddarparu ar gyfer amgylchiadau lle nad oes angen darparu copi o adroddiad ymchwiliad.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

O dan Adran 6 rhaid gwneud Rheoliadau er mwyn atal dros dro gyfnod y cyfyngiad am unrhyw atebolrwydd yr ymchwilir iddo. Yn ogystal, gall y rheoliadau ddiffinio pryd y mae atebolrwydd yn destun cais am iawn.

Mae Adran 7 yn galluogi Gweinidogion i wneud darpariaeth i sicrhau bod unigolion yn cael cyngor cyfreithiol a gwasanaethau gan arbenigwyr meddygol yn ddi-dâl.

Noda Adran 7(4) os bwriedir comisiynu cyngor gan arbenigwr meddygol, y byddai hyn yn cael ei wneud ar y cyd gan gorff perthnasol y GIG a'r unigolyn sy'n ceisio iawn.

Mae Adran 8 yn gosod dyletswydd ar Weinidogion i drefnu cynrychiolaeth i unigolion sy'n ceisio iawn o dan y Rheoliadau. Mae hyn yn wahanol i'r gynrychiolaeth gyfreithiol uchod a gallai gynnwys, er enghraifft, eiriolaeth.

Mae Adran 9 yn darparu bod y Rheoliadau yn gallu gwneud darpariaeth i unrhyw berson neu gorff o fewn y gwasanaeth iechyd fod â swyddogaethau'n ymwneud â gweithredu trefniadau iawn.

Mae Adran 10 yn diwygio'r *Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Iechyd Cymunedol a Safonau)* i roi'r hawl i bobl gwyno ynghylch y ffordd y caiff trefniadau iawn eu gweinyddu.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*..

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*..

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac Iawn) (Cymru) 2011*.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 11 yn ymdrin â'r ffordd y bydd gorchmynion a Rheoliadau yn cael eu gwneud o dan *Fesur 2008*. Mae Adran 11(6) yn gwneud darpariaeth ar gyfer defnyddio'r weithdrefn gadarnhaol pan wneir y Rheoliadau cyntaf o dan adrannau 1(1), 2, 4, 6, 7, neu 9 neu pan wneir Rheoliadau o dan adrannau 1(4)(b), 1(5), 3 neu 5 neu ar bob achlysur y caiff Rheoliadau eu gwneud o dan Adran 12(2).

O dan Adran 12 caniateir i Weinidogion wneud darpariaethau cysylltiedig eraill i roi effaith i *Fesur 2008*. Yn benodol, mae adran 12(2) yn caniatáu i Weinidogion ddiwygio neu ddiddymu unrhyw Ddeddf Seneddol ac offeryn statudol o ganlyniad i newidiadau sydd eu hangen yn sgil y Rheoliadau. Cyfyngir ar gwmpas y pwerau hyn yn sgil y pŵer sydd yn y Mesur i ddiwygiadau sy'n gysylltiedig â Gwneud lawn am Gamweddau'r GIG.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac lawn) (Cymru) 2011*.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol (Trefniadau Pryderon, Cwynion ac lawn) (Cymru) 2011*.

2.2. *Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Rhagfyr 2008*

Mae *Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008* yn gwneud darpariaeth ynghylch teithio gan ddisgyblion sy'n cael addysg gynradd, addysg uwchradd neu addysg bellach neu hyfforddiant i ysgolion neu i fannau eraill lle y maent yn cael addysg neu hyfforddiant, ac oddi yno. Diwygiwyd y Mesur hwn y ddiweddarach gan *Fesur Diogelwch ar Gludiant i Ddysgwyr (Cymru) 2011* i gynnwys darpariaethau ychwanegol yn ymwneud â theithio gan ddysgwyr.

Mae Adran 2(1) (c) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch rhagnodi dysgwyr eraill i gael eu cynnwys mewn asesiad o anghenion teithio.

Mae Adran 3(9) yn rhoi pŵer galluogi i Weinidogion Cymru a fydd yn caniatáu iddynt wneud Rheoliadau ar hawl plant i gael cludiant.

Mae pwerau o dan Adran 7 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch trefniadau teithio i bobl ifanc mewn addysg a hyfforddiant ôl-16.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 10 Chwefror 2009 a 4 Ionawr 2010.¹⁰

¹⁰ Gweler [Gorchymyn Mesur Teithio gan Ddysgwyr \(Cymru\) 2008 \(Cychwyn Rhif\) 2009](#) (OS 2009/371) (Cy.39); [Gorchymyn Mesur Teithio gan Ddysgwyr \(Cymru\) 2008 \(Cychwyn Rhif 2\) 2009](#) (OS 2009/2819) (Cy.245)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Rhoddodd Adran 8 bwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ynghylch trefniadau teithio i blant mewn addysg feithrin.

Mae Adran 12 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio Cod Ymddygiad wrth Deithio.

Mae Adran 12(3)(c) hefyd yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau am ddysgwyr eraill y bydd y cod ymddygiad wrth deithio yn berthnasol iddynt

Mae Adran 16 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch cyhoeddi gwybodaeth am asesiadau, trefniadau teithio a'r cod ymddygiad wrth deithio

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cyhoeddwyd *Cod Ymddygiad wrth Deithio* statudol gan Lywodraeth Cymru ar 30 Hydref 2009. Daeth i rym ym mis Ionawr 2010. Mae'r Cod yn cwmpasu pob dull teithio yn cynnwys bysiau, trenau, cerdded a beicio i bob dysgwr rhwng 5 a 19 oed.

Mae *Rheoliadau Gwybodaeth am Deithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2009* yn pennu'r wybodaeth y mae'n ofynnol i awdurdodau lleol ei chyhoeddi ynghylch trefniadau teithio rhwng y cartref a'r ysgol yn eu hardal hwy. Diwygiwyd y gofynion cychwynnol hyn yn ddiweddarach gan *Reoliadau Gwybodaeth am Deithio gan Ddysgwyr (Cymru) (Diwygio) 2010* (OS 2010/192) a roddodd ofyniad arall ar awdurdodau lleol i gyhoeddi'r cod ymddygiad wrth deithio a wnaethpwyd o dan Adran 12 o'r Mesur. Gwnaethpwyd y rheoliadau hyn gan Weinidogion Cymru ar 9 Mawrth 2009 a daethant i rym ar 1 Ebrill 2009.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 21 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau'n ymwneud â'r gweithdrefnau y dylid eu dilyn pan fydd awdurdod lleol yn defnyddio ei bwerau i newid amserau dechrau a gorffen sesiynau ysgol.

Mae Adran 27(2), (3) and (4) yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth gysylltiedig, atodol, trosiannol, arbed neu ganlyniadol gan gynnwys diwygiadau i ddeddfwriaeth arall

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae *Rheoliadau Newid Amserau Sesiynau Ysgol (Cymru) 2009* yn pennu'r gweithdrefnau y mae'n rhaid i awdurdodau lleol eu dilyn er mwyn newid amserau dechrau a gorffen sesiynau ysgol. Gwnaethpwyd y rheoliadau hyn gan Weinidogion Cymru ar 9 Mawrth 2009 a daethant i rym ar 1 Ebrill 2009.

2.3. Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 13 Mai 2009

Nod *Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009* yw sicrhau y gall dysgwyr rhwng 14 a 19 oed ddewis o blith ystod o gyrsiau galwedigaethol a chyffredinol er mwyn cyflawni eu potensial.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 7 Rhagfyr 2009 a 14 Chwefror 2011.¹¹

Hyd yma, ni wnaethpwyd rheoliadau o dan bwerau'r Mesur. Fodd bynnag, cynhaliodd Llywodraeth Cymru [Ymgynghoriad ar y Polisi a fydd yn Llywio Rheoliadau dan Fesur Dysgu a Sgiliau \(Cymru\) 2009](#) (Saesneg yn unig) (o dan y pwerau a gynhwysir yn Adrannau 7, 9, 11, 25, 26 a 28) a daeth i ben ar 14 Gorffennaf 2009.

Mae rhestr o ymatebion i'r Ymgynghoriad wedi'i chyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru: [Ymatebion i'r ymgynghoriad](#) (Saesneg yn unig).

Yn ogystal craffwyd ar y Mesur ar ôl y broses ddeddfu gan Bwyllgor Plant a Phobl Ifanc y Cynulliad yn ystod y pedwerydd Cynulliad. Cyhoeddwyd [Adroddiad y Pwyllgor](#) ym mis Mai 2012. Hwn oedd y darn cyntaf o ddeddfwriaeth Gymreig i gael ei archwilio gan Bwyllgor i asesu pa mor llwyddiannus oedd ei weithrediad hyd yn hyn.

¹¹ Gweler [Gorchymyn Mesur Dysgu a Sgiliau \(Cymru\) 2009 \(Cychwyn Rhif 1 a Darpariaeth Drosiannol\) 2009](#) (OS 2009/3174) (Cy.276) a [Gorchymyn Mesur Dysgu a Sgiliau \(Cymru\) 2009 \(Cychwyn Rhif 2\) 2011](#) (OS 2011/97) (Cy.20)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 4(5) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n amlinellu'r drefn o lunio cwricwla lleol. Gall hyn gynnwys pennu lleiafswm o gyrsiau i'w cynnig yn y cwricwlwm lleol neu mewn maes dysgu penodol mewn cwricwlwm lleol; pennu'r gyfran o'r cyrsiau hyn y mae'n rhaid iddynt fod yn gyrsiau galwedigaethol; ac atal unrhyw newid i gynnwys cwricwlwm lleol yn ystod cyfnod penodedig.

Gall Rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan Adrannau 7(2) a 26(3) wneud darpariaeth i ddysgwyr ddewis cyrsiau ar gyfer cwricwlwm lleol. Gallai rheoliadau o'r fath bennu uchafswm ar gyfer math penodol o gyrsiau astudio y mae gan ddisgybl hawlogaeth i ddewis eu hastudio; nodi'r pwyntiau y dylid eu dyrannu i gyrsiau astudio a phennu uchafswm ar gyfer pwyntiau cyfunol; a chyfnod ar gyfer gwneud dewisiadau.

Mae Adrannau 9(3) a 28(3) yn galluogi Gweinidogion i wneud rheoliadau ar y terfynau amser perthnasol ar gyfer penderfyniadau gan benaethiaid neu brifathrawon mewn amgylchiadau lle na all disgybl ddilyn cwrs, ac ar y gweithdrefnau ar gyfer gwneud y penderfyniadau hyn a'r gweithdrefnau a'r terfynau amser ar gyfer apelio.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Gwneir darpariaethau tebyg i'r rhai a amlinellir uchod o dan Adrannau 11(5) a 30(3) sy'n galluogi Gweinidogion, drwy Orchymyn, i ddiwygio, ychwanegu neu hepgor unrhyw un o'r seiliau penodedig y gall penaethiaid neu brifathrawon eu defnyddio i benderfynu nad oes hawlogaeth gan ddisgybl i ddilyn cwrs neu nad oes hawlogaeth gan ddisgybl i barhau i ddilyn cwrs.

O dan Adran 15 gall Gweinidogion Cymru, drwy Orchymyn, ddiwygio'r "meysydd dysgu". Diffinnir y rhain ar hyn o bryd yn Adran 4(3) y Mesur fel mathemateg, gwyddoniaeth a thechnoleg; busnes, gweinyddiaeth a'r gyfraith; gwasanaeth i bobl; celfyddydau, y cyfryngau ac ieithoedd; y dyniaethau, gwyddorau cymdeithasol a pharatoi ar gyfer bywyd a gwaith.

Mae Adran 16 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n cymhwyso darpariaethau'r Mesur i blant o oedran ysgol gorfodol nad ydynt wedi'u cofrestru fel disgyblion ysgol a gynhelir ond sy'n cael addysg yn y sector addysg bellach yng Nghymru.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 17 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n cymhwyso darpariaethau'r Mesur i blant o oedran ysgol gorfodol sydd wedi'u cofrestru fel disgyblion ysgol arbennig a gynhelir ac i blant dros oedran ysgol gorfodol sy'n fyfyrwyr mewn sefydliadau sy'n darparu addysg yn gyfan gwbl neu'n bennaf i bersonau a chanddynt anawsterau dysgu.

Mae Adran 25 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch penderfynu ar "relevant school or institution" y disgybl a cheisiadau gan ddisgyblion a phenderfyniadau penaethiaid neu brifathrawon, gan gynnwys darpariaeth benodol o ran y dyddiad a'r amser y dylid gwneud cais neu benderfyniad.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

2.4. Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Mehefin 2009

Bwriad *Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009* yw gwneud awdurdodau lleol yn fwy effeithiol drwy roi dyletswyddau statudol newydd arnynt mewn perthynas â gwella gwasanaethau a chynllunio strategol.

Mae Adran 8 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru bennu dangosyddion perfformiad y bydd perfformiad "awdurdod gwella Cymreig" (h.y. cyngor sir, cyngor bwrdeistref sirol, Awdurdod Parc Cenedlaethol ac Awdurdod Tân ac Achub Cymru) yn cael ei fesur yn eu herbyn. Mae'r Mesur hefyd yn rhoi i Weinidogion Cymru drwy orchymyn y disgrisiwn i bennu gwahanol ddangosyddion a safonau perfformiad ar gyfer gwahanol fathau o awdurdodau.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 17 Gorffennaf 2009 a 1 Ebrill 2011.¹²

Ers cychwyn ei ddarpariaethau perthnasol, mae Gweinidogion Cymru wedi cyhoeddi chwech o reoliadau o dan y pwerau a roddwyd iddynt yn sgil y Mesur. Yn ogystal â'r rhain, gwnaethpwyd Gorchymyn¹³ yn gwneud diwygiadau canlyniadol i *Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006* gan Weinidogion Cymru ar 3 Chwefror 2010 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2010.

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Llywodraeth Leol (Dangosyddion Perfformiad a Safonau Perfformiad) (Cymru) 2010*¹⁴ gan Weinidogion Cymru ar 24 Chwefror 2010 a daeth i rym ar 1 Mawrth 2010. Mae'r Gorchymyn yn pennu'r dangosyddion y bydd perfformiad cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol yng Nghymru yn cael ei fesur yn eu herbyn. Roedd y dangosyddion hyn yn cwmpasu'r swyddogaethau canlynol: Gwasanaethau Cymdeithasol; Tai; Addysg; Rheoli Gwastraff;

¹² Gweler [Gorchymyn Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2009 \(Cychwyn Rhif 1\) 2009](#) (OS 2009/1796) (Cy.163); [Gorchymyn Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2009 \(Cychwyn Rhif 2, Darpariaethau Trosiannol ac Arbedion\) 2009](#) (OS 2009/3272) (Cy.288); [Gorchymyn Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2009 \(Cychwyn Rhif 2, Darpariaethau Trosiannol ac Arbedion\) \(Diwygio\) 2010](#) (OS 2010/2237) (Cy.196)

¹³ [Gorchymyn Mesur Llywodraeth Leol \(Cymru\) 2009 \(Addasiadau Canlyniadol\) 2010](#) (OS 2010/212) (Saesneg yn unig)

¹⁴ [Gorchymyn Llywodraeth Leol \(Dangosyddion Perfformiad a Safonau Perfformiad\) \(Cymru\) 2010](#) (OS 2010/482) (Cy.51)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cludiant/Priffyrdd; Diwylliant a Chwaraeon; Effeithlonrwydd Ynni; Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor.

Mae dau o'r dangosyddion perfformiad a nodir yng Ngorchymyn 2010 sy'n ymwneud â Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor wedi cael eu dileu gan *Orchymyn Llywodraeth Leol (Dangosyddion Perfformiad) (Cymru) 2012*¹⁵, a wnaed gan Weinidogion Cymru ar 2 Hydref 2012 ac a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2013.

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Awdurdodau Tân ac Achub (Dangosyddion Perfformiad) (Cymru) 2011*¹⁶ gan Weinidogion Cymru ar 21 Chwefror 2011 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2011. Mae'r Gorchymyn yn pennu'r dangosyddion y bydd perfformiad Awdurdodau Tân ac Achub Cymru yn cael ei fesur yn eu herbyn.

Mae Adran 15 (7) (b) yn rhoi rhwymedigaeth ar awdurdodau gwella Cymreig i baratoi a chyhoeddi gwybodaeth benodedig (sef cynlluniau gwella ac adroddiadau asesu) erbyn dyddiadau penodol. Mae gan Weinidogion Cymru y pŵer i ddiwygio'r dyddiadau hyn.

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Awdurdodau Tân ac Achub (Cynlluniau Gwella) (Cymru) 2010*¹⁷ gan Weinidogion Cymru ar 24 Chwefror 2010 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2010. Fe'i dirymwyd yn ddiweddarach a'i ddisodli gan *Orchymyn Awdurdodau Tân ac Achub (Cynlluniau Gwella) (Cymru) 2012*¹⁸ sy'n ei gwneud yn ofynnol i gynlluniau gwella awdurdodau tân ac achub Cymru, o

¹⁵ [Gorchymyn Llywodraeth Leol \(Dangosyddion Perfformiad\) \(Cymru\) 2012](#) (OS 2012/2539) (Cy.378)

¹⁶ [Gorchymyn Awdurdodau Tân ac Achub \(Dangosyddion Perfformiad\) \(Cymru\) 2011](#) (OS 2011/558) (Cy.80)

¹⁷ [Gorchymyn Awdurdodau Tân ac Achub \(Cynlluniau Gwella\) \(Cymru\) 2010](#) (OS 2010/481) (Cy.50)

¹⁸ [Gorchymyn Awdurdodau Tân ac Achub \(Cynlluniau Gwella\) \(Cymru\) 2012](#) (OS 2012/1143) (Cy.137)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Gwna'r Mesur nifer o ddarpariaethau ynghylch archwilio, rheoleiddio ac arolygu awdurdodau lleol, ac ynghylch swyddogaethau'r amrywiol gyrff sy'n ymgymryd â gwaith o'r fath. Yn benodol, mae'n cynnwys darpariaethau sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gydgyssylltu eu gweithgareddau ym mhob awdurdod lleol a chynorthwyo Archwilydd Cyffredinol Cymru i ddod i gasgliadau cyffredinol ynghylch i ba raddau y mae awdurdod lleol wedi gwella ac i ba raddau y gall barhau i wella. Mae gan Weinidogion Cymru bwerau i wneud Rheoliadau i ychwanegu at y rhestr yn Adran 16 mewn ymateb i "amgylchiadau sy'n newid". Fodd bynnag, **ni chaniateir** i Weinidogion Cymru wneud Gorchymyn o'r fath oni fyddant wedi ymgynghori â'r cyrff rheoleiddio yr effeithir arnynt, awdurdodau gwella Cymreig ac Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

1 Ebrill 2013 ymlaen, gael eu cyhoeddi erbyn 31 Rhagfyr cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'r cynllun gwella'n berthnasol iddo.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 19 yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy Orchymyn, i nodi dyddiad arall ar gyfer cyflwyno adroddiadau archwilio ac asesu gan Archwilydd Cyffredinol Cymru. Y cyfan y byddai Gorchymyn o'r fath yn ei wneud fyddai newid terfyn amser gweinyddol.

Mae'r Mesur hefyd yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru (drwy Orchymyn) wneud darpariaeth i addasu neu eithrio cymhwyso deddfiadau sy'n berthnasol i awdurdodau gwella Cymreig.

Yn ogystal, mae gan Weinidogion Cymru bŵer i roi unrhyw bŵer ychwanegol i awdurdod gwella Cymreig y maent o'r farn ei fod yn angenrhreidiol i hwyluso cydymffurfedd â rhan 1 y Mesur.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Adroddiadau Asesu ac Archwilio (Cymru) 2010*¹⁹ gan Weinidogion Cymru ar 29 Tachwedd 2010 a daeth i rym y diwrnod canlynol. Fe'i diwygiwyd yn ddiweddarach gan *Orchymyn Adroddiadau Asesu ac Archwilio (Cymru) (Diwygio) 2011*²⁰ a ddaeth i rym ar 22 Tachwedd 2011. Mae'r gorchymyn yn ei gwneud yn ofynnol i Archwilydd Cyffredinol Cymru anfon copiau o unrhyw adroddiadau archwilio ac asesu a gyhoeddwyd o dan Adran 19(2) o'r Mesur at Weinidogion Cymru a'r awdurdod gwella Cymreig dan sylw erbyn 31 Ionawr ym mhob blwyddyn ariannol.

¹⁹ [Gorchymyn Adroddiadau Archwilio ac Asesu \(Cymru\) 2010](#) (OS 2010/2853) (W.235) (Saesneg yn unig)

²⁰ [Gorchymyn Adroddiadau Archwilio ac Asesu \(Cymru\) \(Diwygio\) 2011](#) (OS 2011/2602) (Cy.280)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae'r pwerau yn adrannau 31 a 32 yn eang a gallent ganiatáu i nifer o ddeddfau sylfaenol gael eu diwygio drwy Orchymyn. Felly dylai Gorchmynion a wneir o dan y darpariaethau hyn fod yn amodol ar y weithdrefn uwchgadarnhaol.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

2.5. *Mesur Bwyta'n Iach mewn Ysgolion (Cymru) 2009 - Rhyddwyd Cymeradwywaeth Frenhinol ar 15fed Hydref 2009*

Mae'r Mesur hwn yn rhoi dyletswydd ar ysgolion ac awdurdodau addysg lleol i hybu disgyblion i fwyta ac yfed yn iach ac mae'n rhoi nifer o bwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i bennu'n fanwl gynnwys y bwyd a weinir mewn ysgolion, gan gynnwys pwerau i bennu uchafsymiau braster, braster dirlawn, halen a siwgr mewn bwyd a ddarperir i ddisgyblion. Caiff y pwerau hyn eu crynhoi fesul adran isod.

Mae Adran 1 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru gyhoeddi canllawiau ar beth mae bwyta ac yfed yn iach yn ei olygu; y camau priodol i'w cymryd a sut y dylid cymhwyso egwyddorion datblygiad cynaliadwy i fwyta ac yfed yn iach.

Hyd yma, nid oes unrhyw reoliadau wedi cael eu gwneud o dan y pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru yn sgil y Mesur hwn. Fodd bynnag, cyhoeddodd Leighton Andrews AC, y Gweinidog Addysg a Sgiliau, [ddatganiad ysgrifenedig gan y cabinet](#) ar 6 Awst 2012 lle y nododd fwriad Llywodraeth Cymru i gyflwyno rheoliadau drafft gerbron y Cynulliad yn gynnar yn 2013. Caiff ymgynghoriad ar y rheoliadau drafft ei gynnal maes o law cyn y dyddiad hwnnw.

Yn ogystal, cadarnhaodd y Gweinidog y bydd y dyletswyddau a gynhwysir yn Adrannau 1, 2, 5, 6, a 7 o'r Mesur sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol hybu disgyblion i fwyta ac yfed yn iach yn dod i rym ar ddyddiad diweddarach.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 4 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau mewn perthynas â'r bwyd a'r ddiod a ddarperir ar fangre ysgol. Gall y rheoliadau a wneir o dan yr adran hon bennu safonau maethiad neu ofynion eraill ynglŷn â maethiad a phennu uchafsymiau braster, braster dirlawn, halen a siwgr.

Mae Adran 5 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru ar ddŵr yfed mewn ysgolion.

Mae Adran 7 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol a chyrrff llywodraethu ystyried canllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru mewn perthynas â diogelu manylion adnabod disgyblion sy'n cael cinio ysgol neu laeth am ddim.

2.6. Mesur Addysg (Cymru) 2009 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 15fed Hydref 2009

Mae *Mesur Addysg (Cymru) 2009* yn rhoi hawl i blant yng Nghymru apelio mewn cysylltiad ag anghenion addysgol arbennig ac i wneud hawliad â gwahaniaethu ar sail anabledd i Dribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru. Mae hefyd yn rhoi hawl annibynnol i blant ag anghenion addysgol arbennig i apelio yn erbyn penderfyniadau a wneir am eu hanghenion o ran cymorth addysgol.

Mae Adrannau 3 a 10 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n darparu bod plentyn neu blentyn anabl yn gallu cael person (a elwir yn "gyfaill achos") i wneud sylwadau ar ran y plentyn er mwyn osgoi neu ddatrys anghydfodau gyda'r Awdurdod Addysg Lleol, neu i arfer hawl plentyn i apelio ar ran y plentyn. Gall y rheoliadau roi swyddogaethau i Dribiwnlys Anghenion Addysg Arbennig Cymru; gwneud darpariaeth ynghylch penodi neu ddiddymu cyfaill achos; pennu amgylchiadau lle y gall person weithredu a lle na all person weithredu fel cyfaill achos; pennu amgylchiadau lle y mae'n rhaid i blentyn gael cyfaill

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 15 Hydref 2009 a 6 Mawrth 2012.²¹

Gwnaeth Gweinidogion Cymru ddiwygiadau canlyniadol i'r Mesur ar ôl i *Ddeddf Cydraddoldeb 2010* gael ei phasio drwy wneud *Gorchymyn Hawl Plentyn i Wneud Hawliad Gwahaniaethu ar Sail Anabledd (Ysgolion) (Cymru) 2011*²² a ddaeth i rym ar 5 Gorffennaf 2011.

²¹ Gweler *Gorchymyn Mesur Addysg (Cymru) 2009 (Cychwyn Rhif 1) Order 2011* (OS 2011/1468) (Cy.173); *Gorchymyn Mesur Addysg (Cymru) 2009 (Cychwyn Rhif 2) 2011* (OS 2011/1951) (Cy.215); *Gorchymyn Mesur Addysg (Cymru) 2009 (Cychwyn Rhif 3 a Darpariaethau Trosiannol) 2012* (OS 2012/320) (Cy.51)

²² *Gorchymyn Hawl Plentyn i Wneud Hawliad Gwahaniaethu ar Sail Anabledd (Ysgolion) (Cymru) 2011* (OS 2011/1651) (Cy.187)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

achos; a phennu gofynion mewn perthynas ag ymddygiad cyfaill achos.

Mae Adrannau 4 ac 11 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau y mae'n rhaid i Awdurdodau Addysg Lleol eu dilyn wrth wneud trefniadau i ddarparu cyngor a gwybodaeth i blant, eu rhieni neu gyfeillion achos.

Mae Adrannau 5 a 12 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau y mae'n rhaid i Awdurdodau Addysg Lleol eu hystyried wrth wneud trefniadau i ddarparu gwasanaethau datrys anghydfodau.

Mae Adrannau 6 a 13 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau y mae'n rhaid i Awdurdodau Addysg Lleol eu hystyried mewn perthynas â threfniadau gwasanaethau eirioli.

Mae Adrannau 7 a 14 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ohirio achosion o dan rai amgylchiadau ac i ychwanegu neu ddirprwyo partïon mewn achosion apêl.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 17 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru dreialu'r hawliau a roddir i blentyn o dan y Mesur hwn am gyfnod o hyd at 40 o fisoedd. Yn ogystal, mae'r Adran hon yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth drwy reoliadau ar gyfer adroddiadau, neu wybodaeth arall am weithrediad y cyfnod treialu.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru 2012*²³ gan Weinidogion Cymru ar 13 Chwefror 2012 a daethant i rym ar 6 Mawrth 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn gwneud darpariaeth i roi effaith i Adran 17 o'r mesur sy'n rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i dreialu hawliau plentyn i apelio neu i wneud hawliad i'r Tribiwnlys.

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Mesur Addysg (Cymru) 2009 (Treialu) 2012*²⁴ i gyd-fynd â'r Rheoliadau hyn gan Weinidogion Cymru a daethant i rym ar yr un dyddiadau. Mae'r rheoliadau'n cynnwys manylion cynnig Gweinidogion Cymru i dreialu'r hawliau a'r dyletswyddau newydd a roddir i blant o dan Ran 1 o'r Mesur yn ardaloedd Cyngor Sir Caerfyrddin a Chyngor Bwrdeistref Sirol Wreccsam.

²³ [Rheoliadau Tribiwnlys Anghenion Addysgol Arbennig Cymru 2012](#) (OS 2012/322) (Cy.53)

²⁴ [Rheoliadau Mesur Addysg \(Cymru\) 2009 \(Treialu\) 2012](#) (OS 2012/321) (Cy.52)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 18 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth drwy orchymyn ynghylch y materion sy'n cael eu treialu. Mae hyn yn cynnwys pŵer i ychwanegu, dileu neu addasu hawliau, a gwneud diwygiadau canlyniadol a diddymu darpariaethau'r Deddfau hynny. Diben y pŵer yw galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rhagor o ddarpariaethau ynghylch hawliau plant i wneud apeliadau a hawliadau yng ngoleuni gwybodaeth a gesglir yn ystod y cyfnod treialu.

2.7. Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Chwefror 2010

Mae Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 yn cynnwys nifer o ddarpariaethau statudol er mwyn rhoi rhagor o gymorth i deuluoedd lle y gall plant fod mewn perygl. Yn benodol, mae'r Mesur yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gyhoeddi strategaeth tlodi plant ac yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol sefydlu timau integredig cymorth i deuluoedd.

Mae Adran 1 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ddiwygio amcanion cyffredinol y Mesur (fel yr amlinellir yn Adran 1) drwy Orchymyn.

Mae Adran 2 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau i nodi amcanion penodol ar gyfer awdurdod Cymreig y tu hwnt i'r amcanion y gallai'r awdurdod Cymreig ddewis eu pennu iddo'i hun.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 1 Medi 2010 a 31 Mawrth 2012.²⁵

²⁵ Gweler [Gorchymyn Mesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn\) 2010](#) (OS 2010/1699) (Cy.160); [Gorchymyn Mesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn Rhif 2, Arbedion a Darpariaethau Trosiannol\) 2010](#) (OS 2010/2582) (Cy.216); [Gorchymyn Mesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn Rhif 2, Arbedion a Darpariaethau Trosiannol\) \(Diwygio\) a \(Diwygiadau Canlyniadol\) 2011](#) (OS 2011/577) (Cy.82); [Gorchymyn Mesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn Rhif 3 a Darpariaeth Arbedion\) 2010](#) (OS 2010/2994) (Cy.248); [Gorchymyn Mesur Plant a Theuluoedd \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn Rhif 4\) 2012](#) (OS 2012/191) (Cy.30)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 3 yn amlinellu'r darpariaethau sy'n ymwneud â gwneud, cyhoeddi ac adolygu strategaethau tlodi plant a baratoir gan Weinidogion Cymru o dan Adran 1 y Mesur. Yn ogystal mae'r Adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi adroddiad yn 2013 a phob tair blynedd wedi hynny, yn cynnwys asesiad o'r graddau y cyflawnwyd yr amcanion neu beidio.

Mae Adran 5 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch llunio, cyhoeddi ac adolygu strategaethau a baratoir gan "awdurdodau Cymreig eraill".

Mae Adran 6 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ddiwygio'r rhestr o awdurdodau Cymreig y mae'n ofynnol iddynt gynhyrchu strategaethau tlodi plant.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau'r Strategaeth Tlodi Plant (Cymru) 2011*²⁶ gan Weinidogion Cymru ar 7 Mawrth 2011 a daethant i rym ar 6 Ebrill 2011. Mae'r rheoliadau hyn yn gwneud darpariaethau ynghylch y strategaethau tlodi plant statudol. Yn benodol maent yn amlinellu hyd y strategaethau; y gofynion ymgynghori; amseriad eu cyhoeddi; y dyddiadau cwblhau a'r trefniadau adolygu.

²⁶ [*Rheoliadau'r Strategaeth Tlodi Plant \(Cymru\) 2011*](#) (OS 2011/675) (Cy.98)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 7 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth mewn perthynas â'r ddyletswydd a roddir ar awdurdodau lleol o dan y Mesur i ddarparu gofal plant di-dâl i rai plant nad ydynt o oedran ysgol gorfodol. Gall y rheoliadau wneud darpariaeth ynghylch y math o ofal plant y mae'n rhaid ei ddarparu; y cyfnod y mae ar gael disgrifiad o'r plentyn y bydd y gofal plant ar gael iddo.

Mae Adran 10 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ddarparu gwasanaethau cymorth i rieni yn ddi-dâl.

Mae Adran 11 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau'n ymwneud â chyfleoedd chwarae i blant ac mae'n rhaid i awdurdodau lleol gymryd sylw o'r rheoliadau hyn.

Mae Adran 13 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ddarparu ar gyfer arolygu sut y mae awdurdodau lleol yn cyflawni'r swyddogaethau a roddir arnynt gan Adrannau 7 i 12 ac ar gyfer cyhoeddi adroddiadau arolygu.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaed *Rheoliadau Asesiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae (Cymru) 2012*²⁷ gan Weinidogion Cymru ar 6 Hydref 2012 a byddant yn dod i rym ar 2 Tachwedd 2012. Maent yn gosod dyletswydd ar Awdurdodau Lleol i asesu digonolrwydd y cyfleoedd chwarae yn eu hardaloedd.

²⁷ *Rheoliadau Asesiad o Ddigonolrwydd Cyfleoedd Chwarae (Cymru) 2012* (OS 2012/2555) (Cy.279)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 17 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau Cymreig roi sylw i ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru wrth arfer eu swyddogaethau i hyrwyddo'r amcanion cyffredinol o ran cyfrannu at ddileu tlodi plant.

Mae Adran 18 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru roi cyfarwyddyd i awdurdod Cymreig i gymryd camau neu sicrhau cydymffurfedd â'r dyletswyddau a amlinellir yn Adrannau 2, 7, 10, 11 neu 12 lle y teimlir bod awdurdod Cymreig yn methu â chydymffurfio â'r dyletswyddau hynny neu'n debygol o fethu â chydymffurfio â hwy.

Mae Adran 19 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru newid yr oedrannau y cyfeirir atynt yn y diffiniadau "gwarchod plant" a "gofal dydd i blant" ac i nodi'r amgylchiadau a gaiff eu heithrio o'r diffiniadau.

Mae Adran 28 yn grymuso Gweinidogion Cymru i bennu mewn rheoliadau y wybodaeth y mae'n rhaid i dystysgrif cofrestru darparwyr gofal dydd ei chynnwys.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010*²⁸ gan Weinidogion Cymru ar 20 Hydref 2011 a daethant i rym ar 1 Ebrill 2011. Mae'r rheoliadau'n gwneud nifer o ddarpariaethau'n ymwneud â gwasanaethau gwarchod plant a gofal dydd sy'n weithredol yng Nghymru. Maent yn berthnasol i bersonau sy'n gweithredu fel gwarchodwyr plant

²⁸ [Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) 2010](#) (OS 2010/2574) (Cy.214)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

neu bersonau sy'n darparu gofal dydd i blant o dan wyth oed mewn mangreoedd yng Nghymru.

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010 (OS 2010/2839)*²⁹ gan Weinidogion Cymru ar 25 Tachwedd 2010 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2011. Mae'r gorchymyn yn amlinellu eithriadau i'r hyn a olygir wrth "warchod plant" neu "ofal dydd i blant".

Mae Adran 30 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu'r gofynion ynghylch sut y mae personau cofrestredig yn ymgymryd â gweithgareddau gwarchod plant neu'n darparu gofal dydd.

Mae Adran 31 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ragnodi mewn rheoliadau amgylchiadau eraill lle y gellir diddymu cofrestriad person.

Mae Adran 32 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ar gyfer amgylchiadau penodol pan fydd modd atal dros dro gofrestrriad gwarchodwr plant neu ddarparwr gofal dydd.

²⁹ [*Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) 2010*](#) (OS 2010/2839) (Cy.233)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae [Adran 35](#) yn caniatáu i Weinidogion Cymru amrywio neu ddiddymu amodau presennol, neu i ychwanegu amodau newydd, at gofrestrriad person ar unwaith lle mae ganddynt achos rhesymol i gredu bod risg o niwed sylweddol i blentyn os na fyddant yn gwneud hynny.

Mae [Adran 38](#) yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu'r amgylchiadau y caiff person ei anghymwyso rhag cofrestru fel gwarchodwr plant neu ddarparwr gofal dydd.

Mae [Adran 40](#) yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru drwy reoliadau i wneud darpariaeth i arolygu gwarchodwyr plant a darparwyr gofal dydd yng Nghymru ac i gyhoeddi adroddiadau arolygu.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Anghymwyso) (Cymru) 2010*³⁰ gan Weinidogion Cymru ar 28 Mehefin 2010 a daethant i rym ar 30 Gorffennaf 2010. Maent yn pennu'r categorïau o bersonau sydd wedi'u hanghymwyso rhag cofrestru yng Nghymru fel gofalwyr plant neu ddarparwyr gofal dydd.

Amlinellwyd y trefniadau sy'n ymwneud ag arolygu'r rhai sy'n darparu gwasanaethau gwarchod plant a gofal dydd yn *Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Arolygu a Gwybodaeth ar gyfer Awdurdodau Lleol) (Cymru) 2010*³¹ a wnaethpwyd gan Weinidogion Cymru ar 20 Hydref 2010 ac a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2011.

³⁰ *Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Anghymwyso) (Cymru) 2010* (OS 2010/1703) (Cy.163)

³¹ *Rheoliadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Arolygu a Gwybodaeth ar gyfer Awdurdodau Lleol) (Cymru) 2010* (OS 2010/2575) (Cy.215)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 45 yn darparu bod Gweinidogion Cymru yn gallu darparu gwybodaeth i awdurdodau lleol ynghylch y rhai sydd wedi'u cofrestru i ddarparu gwasanaethau gwarchod plant neu ofal dydd.

Mae Adran 47 yn darparu bod Gweinidogion Cymru yn gallu gosod hysbysiadau cosb benodedig ar bersonau cofrestredig lle y maent yn fodlon bod person wedi cyflawni tramgwydd perthnasol. Mae gan Weinidogion Cymru bŵer i bennu mewn rheoliadau y tramgwyddau hynny y gellir ymdrin â hwy drwy hysbysiad cosb benodedig.

Mae Adran 52 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i alluogi awdurdod lleol i sicrhau y darperir gwybodaeth neu gyngor am wasanaethau gwarchod plant a gofal dydd a sicrhau y darperir hyfforddiant am y ddarpariaeth gwarchod plant a gofal dydd.

Mae Adran 53 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i warchodwyr plant neu ddarparwyr gofal dydd cofrestredig dalu ffioedd i Weinidogion Cymru, yn cynnwys yr amgylchiadau lle y gellir hepgor ffioedd o'r fath.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 58 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n rhagnodi swyddogaethau awdurdodau lleol a Byrddau Iechyd Lleol a fydd yn berthnasol i'r mathau o achosion y bydd Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd yn ymdrin â hwy.

Mae Adran 60 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru bennu cyfansoddiad proffesiynol y Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd.

Mae Adran 62 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n nodi swyddogaethau a fyddai'n dweud sut y mae'n rhaid i Fwrdd Integredig Cymorth i Deuluoedd gyflawni'r amcanion.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Swyddogaethau Cymorth i Deuluoedd) (Cymru) 2012*³² gan Weinidogion Cymru ar 30 Ionawr 2012 a daethant i rym ar 28 Chwefror 2012. Mae'r Rheoliadau hyn yn amlinellu "swyddogaethau cymorth i deuluoedd" awdurdod lleol a Bwrdd Iechyd Lleol.

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Cyfansoddiad Timau a Swyddogaethau Byrddau) (Cymru) 2012*³³ gan Weinidogion Cymru ar 30 Ionawr 2012 a daethant i rym ar 28 Chwefror 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn cynnwys gofynion yn ymwneud â'r categorïau proffesiynol y mae'n rhaid i weithwyr sy'n aelodau o Dîm Integredig Cymorth i Deuluoedd gael eu dewis ohonynt. Maent hefyd yn amlinellu'r hyn y mae'n rhaid i Fwrdd Integredig Cymorth i Deuluoedd ei wneud er mwyn cyflawni'r amcanion a roddir iddo yn sgil adran 62 o'r Mesur.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Cyfansoddiad Timau a Swyddogaethau Byrddau) 2012* (gweler uchod).

³² *Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Swyddogaethau Cymorth i Deuluoedd) (Cymru) 2012* (OS 2012/204) (Cy.34)

³³ *Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Cyfansoddiad Timau a Swyddogaethau Byrddau) (Cymru) 2012* (OS 2012/202) (Cy.33)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 63 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau am amrywiol agweddau ar weithrediad y Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd a'r Bwrdd Integredig Cymorth i Deuluoedd.

Mae Adran 65 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol, Bwrdd Iechyd Lleol, Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd a'r Bwrdd Integredig Cymorth i Deuluoedd roi sylw i unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Adolygu Achosion) (Cymru) 2010*³⁴ gan Weinidogion Cymru ar 24 Mehefin 2010 a daethant i rym ar 1 Medi 2010. Cafodd y rheoliadau hyn eu dirymu'n ddiweddarach a'u disodli gan *Reoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd (Adolygu Achosion) (Cymru) 2012*³⁵ a wnaethpwyd gan Weinidogion Cymru ar 30 Ionawr 2012 ac a ddaeth i rym ar 28 Chwefror 2012. Mae'r rheoliadau'n pennu gofynion ynghylch sut y dylai awdurdodau lleol adolygu achosion teuluoedd sy'n cael eu cynorthwyo gan Dimau Integredig Cymorth i Deuluoedd.

³⁴ [Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd \(Adolygu Achosion\) \(Cymru\) 2010](#) (OS 2010/1700) (Cy.161)

³⁵ [Rheoliadau Timau Integredig Cymorth i Deuluoedd \(Adolygu Achosion\) \(Cymru\) 2012](#) (OS 2012/205) (Cy.35)

2.8. *Mesur Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2010 - Rhoddwyd cymeradwyaeth Frenhinol ar 17 Mawrth 2010*

Mesur galluogi yw *Mesur Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2010* sy'n rhoi pwerau i Weinidogion Cymru ddatblygu fframwaith mwy cyson i awdurdodau lleol pan fyddant yn codi ffioedd ar ddefnyddwyr gwasanaethau unigol am wasanaethau gofal cymdeithasol dibreswyl.

Mae Adran 2 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n rheoli'r hyn a fydd yn ffi resymol neu'n cyfyngu ar hynny.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 17 Mai 2010 a 18 Mawrth 2011.³⁶

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011*³⁷ gan Weinidogion Cymru ar 24 Mawrth 2011 a daethant i rym ar 11 Ebrill 11. Mae'r rheoliadau'n amlinellu darpariaethau y mae'n rhaid i awdurdod lleol gydymffurfio â hwy mewn achosion lle mae'n penderfynu codi ffi pan fydd yn darparu neu'n gwneud trefniadau i ddarparu gwasanaeth y caniateir codi ffi amdano (sef cyfres o wasanaethau a ddiffinnir o dan Adran 13 y Mesur).

³⁶ Gweler [Gorchymyn Mesur Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn\) 2011](#) (OS 2011/849) (Cy.126)

³⁷ [Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol \(Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd\) \(Cymru\) 2011](#) (OS 2011/962) (Cy.136)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 3 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n eithrio rhai personau neu wasanaethau y caniateir codi ffioedd amdanynt o'r system codi ffioedd.

Mae Adran 4 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru bennu mewn rheoliadau ffurf a chynnwys gwahoddiadau i ofyn am asesiadau modd a'r dull o wneud yr asesiadau hynny.

Mae'r pwerau yn Adran 5 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch sut y dylid cynnal asesiadau modd.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011*³⁸ gan Weinidogion Cymru ar 6 Gorffennaf 2011 a daethant i rym ar 2 Awst 2011. Mae'r rheoliadau'n cywiro mân wallau drafftio a theipograffyddol yn y rheoliadau Ffioedd a Thaliadau Uniongyrchol Gofal Cymdeithasol.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011* a *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011* a *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011* a *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

³⁸ *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011* (OS 2011/1666) (Cy.190)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 6 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth mewn rheoliadau ynghylch pwy all wneud y cais am asesiad modd neu ddarparu'r wybodaeth ariannol angenrheidiol ar ran defnyddiwr gwasanaeth neu ddarpar ddefnyddiwr gwasanaeth.

Mae Adran 7 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â'r ffordd y mae awdurdodau lleol yn penderfynu p'un a yw'n rhesymol ymarferol i ddefnyddiwr gwasanaeth dalu ffi safonol.

Mae Adran 9 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n rhagnodi amodau eraill mewn perthynas â'r darpariaethau a amlinellir yn yr Adran hon yn ymwneud ag awdurdod yn disodli penderfyniadau sy'n ymwneud â gallu i dalu.

Mae Adran 11 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau'n ymwneud â'r trefniadau y mae'n rhaid i awdurdodau lleol eu gwneud er mwyn adolygu penderfyniadau codi tâl.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011* a *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Asesu Modd a Phenderfynu Ffioedd) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol (Adolygu Penderfyniadau ar Godi Ffioedd) (Cymru) 2011*³⁹ gan Weinidogion Cymru ar 24 Mawrth 2011 a daethant i rym ar 11 Ebrill 2011. Mae'r rheoliadau'n rhoi hawl i'r sawl sy'n derbyn gwasanaeth y gosodwyd ffi arno o dan y Mesur i adolygu'r penderfyniad hwnnw.

³⁹ [*Rheoliadau Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol \(Adolygu Penderfyniadau ar Godi Ffioedd\) \(Cymru\) 2011*](#) (OS 2011/964) (Cy.138)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 12 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau ynghylch taliadau uniongyrchol sy'n gwneud darpariaeth sy'n cyfateb i'r ddarpariaeth y gellir ei gwneud o dan adrannau 1 i 11 o'r Mesur hwn.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Taliadau Uniongyrchol) (Asesu Modd a Phenderfynu ar Ad-daliad neu Gyfraniad) (Cymru) 2011*⁴⁰ gan Weinidogion Cymru ar 24 Mawrth 2011 a daethant i rym ar 11 Ebrill 2011. Mae'r rheoliadau hyn yn amlinellu'r darpariaethau y mae'n rhaid i awdurdod lleol gydymffurfio â hwy mewn achosion lle mae'n ofynnol i oedolyn sy'n derbyn taliadau uniongyrchol wneud taliad tuag at y gost o sicrhau gwasanaeth y caniateir codi ffi amdano.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Codi Ffioedd am Wasanaethau Gofal Cymdeithasol (Adolygu Penderfyniadau ar Godi Ffioedd) (Cymru) 2011* a *Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol (Diwygiadau Amrywiol) (Cymru) 2011*. Gweler uchod.

⁴⁰ [*Rheoliadau Ffioedd Gofal Cymdeithasol \(Taliadau Uniongyrchol\) \(Asesu Modd a Phenderfynu ar Ad-daliad neu Gyfraniad\) \(Cymru\) 2011*](#) (OS 2011/963) (Cy.137)

2.9. Mesur Diwydiant Cig Coch (Cymru) 2010 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 11 Mai 2010

Mae *Mesur Diwydiant Cig Coch (Cymru) 2010* yn dileu'r angen am Gorff Cyhoeddus a Noddir gan y Cynulliad at ddibenion rheoli'r gwaith o ddatblygu a hybu diwydiant cig coch Cymru, ac mae'n gwneud Gweinidogion Cymru yn uniongyrchol atebol am y diwydiant hwnnw.

Mae Adran 3 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru ddiwygio manylion y Mesur drwy newid y geiriad, ychwanegu disgrifiadau newydd neu ddileu disgrifiadau presennol o'r gweithgareddau y gellir ymgymryd â hwy i ddatblygu a hybu'r diwydiant cig coch.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 11 Gorffennaf 2010 a 1 Ebrill 2012.⁴¹

Diwygiwyd Atodlen 2 i'r Mesur sy'n ymwneud â symiau taliadau gan *Orchymyn Mesur Diwydiant Cig Coch (Cymru) 2010 (Diwygio) 2011*⁴² a wnaethpwyd gan Weinidogion Cymru ar 6 Rhagfyr 2011 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2012.

⁴¹ Gweler [Gorchymyn Mesur Diwydiant Cig Coch \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn, Darpariaethau Trosiannol ac Arbed\) 2011](#) (OS 2011/2802) (Cy.300)

⁴² [Gorchymyn Mesur Diwydiant Cig Coch \(Cymru\) 2010 \(Diwygio\) 2011](#) (OS 2011/2946) (Cy.319)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 4 yn grymuso Gweinidogion Cymru i osod ardoll ar gigyddwyr, allforwyr a phersonau sy'n ymwneud â gweithgareddau cynradd neu eilaidd sy'n ymwneud â'r diwydiant cig coch yng Nghymru.

Mae Adran 5 yn grymuso Gweinidogion Cymru i ddiwygio, hepgor neu ychwanegu darpariaethau yn Atodlen 2 sy'n ymdrin â gweithredu'r ardoll ac uchafsymiau'r ardoll

Mae Adran 6 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth am ardollau a osodir mewn perthynas â phersonau sy'n ymgymryd â gweithgaredd cynradd neu eilaidd dynodedig.

Mae Adran 7 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ddirprwyo eu holl gyfrifoldebau, rhai o'u cyfrifoldebau neu ddim ohonynt i drydydd partion. Mae'r adran hon yn ei gwneud yn bosibl i Weinidogion Cymru wneud trefniadau gyda chyrrff fel Hybu Cig Cymru er mwyn i'r corff hwnnw ysgwyddo rhai o'r cyfrifoldebau neu'r holl gyfrifoldebau a chyflawni rhai o'r swyddogaethau neu'r holl swyddogaethau.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Diwydiant Cig Coch (Dynodi Cigyddwyr ac Allforwyr) (Cymru) 2012*⁴³ gan Weinidogion Cymru ar 1 Chwefror 2012 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2012. Mae'r gorchymyn yn gweithredu darpariaethau a gynhwysir yn Adran 4 o'r Mesur ac yn dynodi bod cigyddwyr ac allforwyr yn atebol am dalu'r ardoll.

⁴³ [Gorchymyn Diwydiant Cig Coch \(Dynodi Cigyddwyr ac Allforwyr\) \(Cymru\) 2012](#) (OS 2012/247) (Cy.40)

2.10. Mesur Strategaethau ar gyfer Gofalwyr (Cymru) 2010 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Tachwedd 2010

Mae *Mesur Strategaethau ar gyfer Gofalwyr (Cymru)* yn creu fframwaith statudol newydd er mwyn rhoi gofynion ar y GIG ac awdurdodau lleol yng Nghymru i weithio mewn partneriaeth i baratoi, cyhoeddi a gweithredu strategaeth ar y cyd mewn perthynas â gofalwyr.

Mae Adran 2 yn galluogi i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i "awdurdod perthnasol" (h.y. Byrddau Iechyd Lleol, ymddiriedolaethau GIG ac awdurodau lleol) neu ddau neu fwy o "awdurdodau perthnasol", baratoi a chyhoeddi strategaeth sy'n amlinellu sut y bydd yr awdurdod yn gweithio neu sut y bydd yr awdurdodau'n cydweithio i ddarparu gwybodaeth a chynghor priodol i ofalwyr, a hefyd sut y byddant yn cydweithio i sicrhau yr ymgynghorir â gofalwyr cyn penderfynu pa wasanaethau a ddaperir i ofalwr neu'r person y gofelir amdano.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 23 Tachwedd 2011 ac 1 Ionawr 2012.⁴⁴

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Strategaethau ar gyfer Gofalwyr (Cymru) 2011*⁴⁵ gan Weinidogion Cymru ar 6 Rhagfyr 2011 a daethant i rym ar 1 Ionawr 2012. Mae'r rheoliadau'n ei gwneud yn ofynnol i bob Bwrdd Iechyd Lleol yng Nghymru a'r awdurdodau lleol yn eu hardaloedd gydweithio i baratoi a chyhoeddi strategaeth sy'n amlinellu sut y byddant yn cydweithio i gynorthwyo a chynnwys gofalwyr yn y trefniadau a wneir ar gyfer y rhai y maent yn gofalu amdanynt.

⁴⁴ Gweler [Gorchymyn Mesur Strategaethau ar gyfer Gofalwyr \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn\) 2011](#) (OS 2011/2842) (Cy.306)

⁴⁵ [Rheoliadau Strategaethau ar gyfer Gofalwyr \(Cymru\) 2011](#) (OS 2011/2939) (Cy.315)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 3 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu beth yw ystyr "gwybodaeth briodol a chyngor priodol" at ddibenion Adran 2.

Mae Adran 4 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu'r camau y mae'n rhaid i awdurdodau perthnasol eu cymryd neu'r camau y gallant eu cymryd i gyflawni eu dyletswydd i ymgynghori â gofalwyr o dan y Mesur.

Mae Adran 5 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n cynnwys darpariaethau pellach ynghylch sut y dylai'r awdurdod neu'r awdurdodau perthnasol baratoi a chyhoeddi eu strategaethau.

Mae Adran 6 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n nodi'n fanylach sut a phryd y mae'n rhaid cydymffurfio â darpariaethau Adran 6 (sy'n ymwneud â chyflwyno strategaeth ddrafft i Weinidogion Cymru).

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Diwygiodd *Rheoliadau Strategaethau ar gyfer Gofalwyr (Cymru) (Diwygio) 2012*⁴⁶ y rheoliadau gwreiddiol a wnaethpwyd yn 2011 er mwyn cywiro gwall golygu. Gwnaethpwyd y rhain gan Weinidogion Cymru ar 3 Chwefror 2012 a daethant i rym ar 29 Chwefror 2012.

⁴⁶ [*Rheoliadau Strategaethau ar gyfer Gofalwyr \(Cymru\) \(Diwygio\) 2012*](#) (OOS 2012/282) (Cy.46)

2.11. Mesur Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu) (Cymru) 2010 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 15 Rhagfyr 2010

Mesur galluogi yw *Mesur Caeau Chwarae (Ymgysylltiad Cymunedau â Phenderfyniadau Gwaredu)(Cymru) 2010* sy'n rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau a fyddai'n galluogi i gymunedau gymryd rhan mewn penderfyniadau a wneir gan awdurdodau lleol ynglŷn â'r ffordd y maent yn gwaredu caeau chwarae.

Mae Adran 1 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu cyfranogiad y gymuned mewn penderfyniadau a wneir gan awdurdodau lleol ynghylch gwaredu tir sy'n cynnwys cae chwarae neu sy'n ffurfio rhan o gae chwarae.

Daeth y Mesur hwn i rym ar 15 Rhagfyr 2010. Hyd yma, ni wnaethpwyd rheoliadau gan Weinidogion Cymru o dan y pwerau a roddwyd iddynt yn sgil y Mesur.

2.12. Mesur Gwastraff (Cymru) 2010 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 15 Rhagfyr 2010

Mae Adran 1 yn diwygio Atodlen 6 i *Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd 2008* (c. 27) ("Deddf 2008"). Mae'r Atodlen honno'n grymuso Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth drwy reoliadau ynghylch codi tâl gan werthwyr am gyflenwi bagiau siopa untro.

Ni wnaeth Deddf 2008 rymuso Gweinidogion Cymru i osod dyletswyddau ar werthwyr nwyddau, nac unrhyw un arall, mewn perthynas â phen taith yr enillion yn sgil taliadau a godir o dan y rheoliadau. Mae Adran 1 y Mesur hwn yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud hynny drwy fewnosod paragraffau 4A a 4B yn Atodlen 6 i *Ddeddf 2008*.

Mae Adran 3 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol sicrhau eu bod yn adennill (drwy weithrediadau ailgylchu, paratoi i aildddefnyddio neu gompostio), o leiaf y maint targed o'i wastraff bwrdeistrefol ym mhob blwyddyn ariannol darged. Mae hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau

Daeth y rhan fwyaf o ddarpariaethau'r Mesur i rym ar 15 Chwefror 2011. Daeth gweddill y darpariaethau, a gynhwysir yn Adran 3 o'r Mesur, i rym ar 4 Mawrth 2011.⁴⁷

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Codi Tâl am Fagiau Siopau Untro (Cymru) 2010*⁴⁸ ym mis Tachwedd 2010 a daethant i rym ar 1 Hydref 2011.⁴⁹ Ni chawsant eu gwneud o dan y Mesur ei hun ond yn hytrach o dan *Ddeddf Newid yn yr Hinsawdd 2008*, a ddiwygiwyd gan y Mesur.

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Targedau Ailgylchu, Paratoi i Aildddefnyddio a Chompostio (Diffiniadau) (Cymru) 2011*⁵⁰ gan Weinidogion Cymru ar 25 Chwefror 2011 a daeth i rym ar 30 Mawrth 2011.

⁴⁷ Gweler *Gorchymyn Mesur Gwastraff (Cymru) 2010 (Cychwyn) 2011* (OS 2011/476) (Cy.71)

⁴⁸ *Rheoliadau Codi Tâl am Fagiau Siopa Untro (Cymru) 2010* (OS 2010/2880) (Cy.238)

⁴⁹ Datganiad Ysgrifenedig y Cabinet gan Jane Davidson AC, y Gweinidog dros yr Amgylchedd, Cynaliadwyedd a Thai, *Rheoliadau Codi Tâl am Fagiau Untro (Cymru) 2010*, 1 Tachwedd 2010 [fel ar 21 Awst 2012]

⁵⁰ *Gorchymyn Targedau Ailgylchu, Paratoi i Aildddefnyddio a Chompostio (Diffiniadau) (Cymru) 2011* (OS 2011/551)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Ileol gyrraedd y swm targed ym mhob blwyddyn ariannol ddilynol tan y flwyddyn ariannol darged nesaf, a bryd hynny bydd maint targed arall yn berthnasol. Yn y tabl yn is-adran (3) nodir y blynyddoedd targed a'r symiau targed ar gyfer pob un o'r blynyddoedd hynny. Mae is-adran (4) yn galluogi Gweinidogion Cymru i ddiwygio'r tabl hwn drwy orchymyn. Mae unrhyw orchymyn o'r fath yn amodol ar weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.

Mae Adran 4 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i bennu targedau gwastraff eraill, yn ychwanegol at y rhai a bennir o dan adran 3, yn ymwneud ag atal, lleihau, casglu, rheoli, trin neu waredu gwastraff gan awdurdodau lleol. Yn ogystal, mae'r adran hon yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i bennu dangosyddion i fesur perfformiad awdurdod lleol mewn perthynas â'r targedau hyn ac i osod cosb ariannol ar awdurdodau lleol os na fyddant yn cyrraedd y targedau gwastraff hyn.

Mae Adran 5 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch asesu, monitro ac archwilio cydymffurfedd mewn perthynas â thargedau ailgylchu, paratoi i ailddefnyddio a chompostio o dan adran 3 neu dargedau gwastraff eraill o dan adran 4.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Targedau Ailgylchu, Paratoi i Ailddefnyddio a Chompostio (Monitro a Chosbau) (Cymru) 2011*⁵¹ ar 29 Mawrth 2011 a daethant i rym y diwrnod canlynol.

⁵¹ [*Rheoliadau Targedau Ailgylchu, Paratoi i Ailddefnyddio a Chompostio \(Monitro a Chosbau\) \(Cymru\) 2011 \(OS 2011/1014\)*](#)

2.13. Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 15 Rhagfyr 2010

Mae *Mesur Iechyd Meddwl (Cymru) 2010* yn cynnwys nifer o ddarpariaethau sydd wedi eu hanelu at ddarparu gwasanaethau iechyd meddwl yn gynharach i unigolion a chanddynt broblemau iechyd meddwl er mwyn lleihau'r perygl y bydd eu hiechyd meddwl yn dirywio ymhellach. Yn benodol, mae'r Mesur yn rhoi dyletswydd ar Fyrddau Iechyd Lleol ac awdurdodau lleol i weithio mewn partneriaeth i ddarparu gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol lleol; mae'n gwneud darpariaeth statudol ar gyfer cynllunio gofal a thriniaeth i'r rhai sy'n cael gofal iechyd meddwl eilaidd; mae'n galluogi unigolion sydd wedi'u rhyddhau o wasanaethau iechyd meddwl eilaidd i atgyfeirio eu hunain yn ôl i wasanaethau eilaidd heb orfod cael eu hatgyfeirio gan eu hymarferydd cyffredinol; ac mae'n darparu ar gyfer cynllun eirioli annibynnol statudol ehangach a ddarperir gan *Ddeddf Iechyd Meddwl 1983* ar hyn o bryd.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 15 Chwefror 2011 a 6 Mehefin 2012.⁵²

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi **canllawiau arfer da** (Saesneg yn unig) hefyd i Fyrddau Iechyd Lleol ac awdurdodau lleol mewn perthynas â'r Mesur a'r is-ddeddfwriaeth a wneir mewn perthynas â'r Mesur. Cyhoeddwyd y canllawiau ym mis Mawrth 2012.

⁵² Gweler [Gorchymyn Mesur Iechyd Meddwl \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn Rhif 1 a Darpariaeth Drosiannol\) 2011](#) (OS 2011/3046) (Cy.321) a [Gorchymyn Mesur Iechyd Meddwl \(Cymru\) 2010 \(Cychwyn Rhif 2\) 2012](#) (OS1397) (Cy.169)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 4 yn galluogi Gweinidogion Cymru i benderfynu ar y cynllun ar y cyd i ddarparu gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol mewn ardal awdurdod lleol os na all y partneriaid iechyd meddwl gytuno ar gynllun o'r fath.

Mae Adran 7 yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru bennu mewn rheoliadau y categorïau o bersonau y gall ymarferydd cyffredinol eu hatgyfeirio lle nad yw'r unigolyn dan sylw wedi'i gofrestru â'r ymarferydd hwnnw.

Mae Adran 15 yn grymuso Gweinidogion Cymru i bennu mewn rheoliadau ddull o nodi'r darparpwydd gwasanaeth perthnasol mewn amgylchiadau lle mae'r Bwrdd Iechyd Lleol a'r awdurdod lleol yn gyfrifol am ddarparu gwasanaethau.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Atgyfeiriadau Gofal Sylfaenol a Chymhwystra i Gynnal Aseidiadau Iechyd Meddwl Sylfaenol) (Cymru) 2012*⁵³ gan Weinidogion Cymru ar 15 Mai 2012 a daethant i rym ar 1 Hydref 2012. Mae tair rhan i'r rheoliadau sy'n gysylltiedig ag Adran 7 o'r Mesur. Amlinella'r rheoliadau amgylchiadau penodol lle y gall darparwr gofal sylfaenol atgyfeirio person i gael asesiad iechyd meddwl sylfaenol. Mae'r rheoliadau hefyd yn gwneud darpariaeth am ofynion cymhwystra y mae'n rhaid i berson eu bodloni cyn y caniateir i berson gynnal asesiad iechyd meddwl sylfaenol.

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Cydgysylltu Gofal a Chynllunio Gofal a Thriniaeth) (Cymru) 2011*⁵⁴ gan Weinidogion Cymru ar 6 Rhagfyr 2011 a daethant i rym ar 6 Mehefin 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn cynnwys darpariaethau am gydgysylltu gofal a chynllunio gofal a thriniaeth i gleifion sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd. Mae'r rheoliadau hefyd yn cynnwys

⁵³ *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Atgyfeiriadau Gofal Sylfaenol a Chymhwystra i Gynnal Aseidiadau Iechyd Meddwl Sylfaenol) (Cymru) 2012* (OS 2012/1305) (Cy.166)

⁵⁴ *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Cydgysylltu Gofal a Chynllunio Gofal a Thriniaeth) (Cymru) 2011* (OS 2011/2942) (Cy.318)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 18 yn grymuso Gweinidogion Cymru i bennu ffurf a chynnwys cynllun gofal a thriniaeth. Yn ogystal mae'r pwerau hyn yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth ynghylch pwy y dylid ymgynghori â hwy wrth ddatblygu'r cynllun a phwy a ddylai gael copi ysgrifenedig o'r cynllun.

Os nad oes modd i bartneriaid iechyd meddwl lleol gytuno ar drefniadau addas ar gyfer cynnal asesiadau o ddefnyddwyr blaenorol gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd, mae Adran 21 yn caniatáu i Weinidogion Cymru bennu'r trefniadau ar gyfer ardal yr awdurdod lleol.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

darpariaeth sy'n ymwneud â dynodi darparwyr gwasanaethau iechyd meddwl perthnasol, a darpariaethau trosiannol i gleifion sydd eisoes yn defnyddio gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd ar y dyddiad y daeth y rheoliadau i rym.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Cydgysylltu Gofal a Chynllunio Gofal a Thriniaeth) (Cymru) 2011*.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Noda'r Mesur nad yw asesiadau o ddefnyddwyr blaenorol gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd yn benagored ac mai dim ond am gyfnod penodol o amser ar ôl iddynt gael eu rhyddhau o wasanaethau iechyd meddwl eilaidd y gall defnyddwyr blaenorol gwasanaethau arfer eu hawl i gael asesiad arall. Mae [Adran 23](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu hyd y cyfnod rhyddhau hwn.

Mae'r Mesur yn ei gwneud yn ofynnol i ddarparwyr gwasanaethau iechyd meddwl ysgrifennu adroddiad am unrhyw asesiadau a wneir. Mae [Adran 26](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu'r cyfnod o amser ar gyfer llunio adroddiadau.

Mae'r hawl i oedolyn gael asesiad o dan Ran 3 (asesu defnyddwyr blaenorol o wasanaethau iechyd meddwl) o'r Mesur yn hawl i gael asesiad gan bartneriaid iechyd meddwl lleol ardal yr awdurdod lleol y mae ef neu hi fel arfer yn byw ynddi. Mae [Adran 29](#) yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu'r trefniadau ar gyfer penderfynu beth yw "man preswyllo arferol" mewn amgylchiadau lle nad yw'n glir lle mae'r person dan sylw yn preswyllo fel arfer.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Asesu Defnyddwyr Blaenorol o Wasanaethau Iechyd Meddwl Eilaidd) (Cymru) 2011*⁵⁵ gan Weinidogion Cymru ar 18 Hydref 2011 a daethant i rym ar 6 Mehefin 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn amlinellu'r darpariaethau sy'n ymwneud ag asesiadau iechyd meddwl i ddefnyddwyr blaenorol gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Iechyd meddwl (Asesu Defnyddwyr Blaenorol o Wasanaethau Iechyd Meddwl Eilaidd) (Cymru) 2011*.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Iechyd meddwl (Asesu Defnyddwyr Blaenorol o Wasanaethau Iechyd Meddwl Eilaidd) (Cymru) 2011*.

⁵⁵ [Rheoliadau Iechyd Meddwl \(Asesu Defnyddwyr Blaenorol Gwasanaethau Iechyd Meddwl Eilaidd\) \(Cymru\) 2011](#) (OS 2011/2500) (Cy.272)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae [Adran 31](#) yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud trefniadau i ddarparu help drwy eiriolwyr iechyd meddwl annibynnol. Yn ogystal, mae'r adran hon yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu'r safonau a'r cymwysterau y bydd angen i unigolyn eu bodloni er mwyn cael ei gymeradwyo fel eiriolwr iechyd meddwl annibynnol.

Mae [Adran 34](#) yn grymuso Gweinidogion Cymru i bennu mewn rheoliadau bersonau eraill y gall eiriolwyr iechyd meddwl annibynnol ymweld â hwy a'u cyfweld.

Mae [Adran 39](#) yn cymhwyso'r ddyletswydd a osodir ar Weinidogion Cymru gan Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 i baratoi, cyhoeddi a diwygio Cod Ymarfer i roi arweiniad i'r rhai sy'n ymwneud â derbyn, trin, gwarchod a rhoi triniaeth gymunedol dan oruchwyliaeth i gleifion ag anhwylder meddwl. Mae'r Adran hefyd yn darparu y bydd y Cod Ymarfer y rhoi arweiniad i eiriolwyr iechyd meddwl annibynnol.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Eiriolwyr Iechyd Meddwl Annibynnol) (Cymru) 2011*⁵⁶ gan Weinidogion Cymru ar 18 Hydref 2011 a daeth eu darpariaethau i rym ar 3 Ionawr 2012 a 2 Ebrill 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn cynnwys darpariaeth ar gyfer trefniadau i benodi eiriolwyr iechyd meddwl annibynnol. Yn benodol, maent yn cynnwys darpariaethau ynghylch pwy y gellir ei benodi i weithredu fel eiriolwr iechyd meddwl annibynnol, a'r bobl y gall eiriolwr ymweld â hwy a'u cyfweld at ddibenion rhoi cymorth i glaf cymwys o Gymru sy'n cael triniaeth o dan adran 4 *Deddf Iechyd meddwl 1983* (fel y'i diwygiwyd gan y Mesur).

⁵⁶ [Rheoliadau Iechyd Meddwl \(Eiriolwyr Iechyd Meddwl Annibynnol\) \(Cymru\) 2011](#) (OS 2011/2501) (Cy,273)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae [Adran 44](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i baratoi ac adolygu diwygio Codau Ymarfer a threfnu i Godau o'r fath gael eu cyhoeddi. Rhaid cynnal ymgynghoriad ar God cyn iddo gael ei wneud a rhaid ei osod gerbron y Cynulliad. Dim ond drwy gyfarwyddyd gan Weinidogion Cymru y gellir tynnu Cod sydd wedi cael ei wneud yn ôl, a rhaid i gyfarwyddyd o'r fath gael ei osod gerbron y Cynulliad.

Mae [Adran 45](#) yn darparu bod Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, yn gallu addasu gweithrediad Rhan 1 (gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol lleol) er mwyn gwneud cynlluniau ar y cyd ar gyfer "rhanbarthau" sy'n ehangach nag ardal awdurdod lleol.

Mae [Adran 46](#) yn gwneud darpariaeth sy'n cyfateb i Adran 45 ond mewn perthynas â Rhan 3 (asesu defnyddwyr blaenorol o wasanaethau iechyd meddwl eilaidd).

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad](#) ar [God Ymarfer Drafft](#) ar gyfer cynllunio gofal a thriniaeth rhwng 18 Hydref 2011 ac 16 Ionawr 2012.

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Darpariaeth Ranbarthol) (Cymru) 2012*⁵⁷ gan Weinidogion Cymru ar 8 Mai 2012 a daeth y darpariaethau i rym ar wahanol adegau; ar 8 Mai 2012 a 6 Mehefin 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn darparu ar gyfer darpariaeth ranbarthol at ddibenion Rhan 1 (gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol lleol) a Rhan 3 (asesu defnyddwyr blaenorol o wasanaethau iechyd meddwl eilaidd) o'r Mesur. Yn benodol, mae'r rheoliadau'n creu ardaloedd neu ranbarthau awdurdod lleol ac yn eu haseinio i bartneriaid iechyd meddwl lleol.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Darpariaeth Ranbarthol) (Cymru) 2012*.

⁵⁷ Rheoliadau Iechyd Meddwl (Darpariaeth Ranbarthol) (Cymru) 2012 (OS 1244) (Cy.152)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 47 yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu'r cymwysterau, y sgiliau, yr hyfforddiant neu'r profiad y dylai gweithwyr proffesiynol feddu arnynt er mwyn darparu asesiadau gofal sylfaenol neu gydgysylltu gofal mewn gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd.

Mae Adran 48 yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i adolygu gweithrediad y Mesur a chyhoeddi adroddiad ar adolygiad o'r fath o fewn pedair blynedd i gychwyn y darpariaethau a gynhwysir yn rhannau 1, 2, 3 a 4. Rhaid i gopi o'r adroddiad gael ei osod gerbron y Cynulliad.

Mae Adran 49 yn pennu ystyr "gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd" mewn perthynas â'r Mesur. Mae'r adran hon hefyd yn grymuso Gweinidogion Cymru i ddiwygio'r ystyr hwn neu ehangu arno drwy orchymyn.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Cydgysylltu Gofal a Chynllunio Gofal a Thriniaeth) (Cymru) 2011* a *Rheoliadau Iechyd Meddwl (Atgyfeiriadau Gofal Sylfaenol a Chymhwystra i Gynnal Asesiadau Iechyd Meddwl Sylfaenol) (Cymru) 2012*.

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Iechyd Meddwl (Gwasanaethau Iechyd Meddwl Eilaidd) (Cymru) 2012*⁵⁸ gan Weinidogion Cymru ar 29 Mai 2012 a daeth i rym ar 6 Mehefin 2012. Mae'r gorchymyn yn gwneud darpariaeth sy'n nodi nad yw'r gofynion yn ymwneud â chydgysylltu a chynllunio gofal a thriniaeth sydd yn Rhan 2 (cydgysylltu gofal a chynllunio gofal ar gyfer defnyddwyr gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd) o'r Mesur yn berthnasol i unigolyn sydd ond yn cael gwasanaethau neu driniaeth sydd ar gael ar ffurf gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol lleol yn ardal yr awdurdod lleol y mae'r unigolyn hwnnw yn preswyllo ynddi

⁵⁸ [Gorchymyn Iechyd Meddwl \(Gwasanaethau Iechyd Meddwl Eilaidd\) \(Cymru\) 2012](#) (OS 2012/1428) (Cy.178)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

fel arfer. Hefyd, ni fydd unigolyn sydd ond wedi derbyn gwasanaethau o'r fath yn gymwys i gael ei asesu o dan Ran 3 (asesu defnyddwyr blaenorol o wasanaethau iechyd meddwl eilaidd) o'r Mesur.

Yn ogystal, mae'r gorchymyn yn nodi y dylid ystyried gwasanaethau yn Lloegr, yr Alban neu Ogledd Iwerddon sy'n cyfateb i'r gwasanaethau iechyd meddwl a ddarperir yng Nghymru, fel gwasanaethau iechyd meddwl eilaidd at ddibenion penodol yn Rhan 3 o'r Mesur.

2.14. Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 9 Chwefror 2011

Nod *Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011* yw moderneiddio'r fframwaith cyfreithiol presennol sy'n ymwneud â'r defnydd o'r Gymraeg wrth ddarparu gwasanaethau cyhoeddus. Yn benodol, mae'r Mesur yn gwneud darpariaethau yn ymwneud â statws swyddogol y Gymraeg; wedi sefydlu swyddfa Comisiynydd y Gymraeg ("y Comisiynydd"), a fydd yn disodli Bwrdd yr Iaith Gymraeg; yn caniatáu ar gyfer datblygu safonau iaith a fydd, ymhen amser, yn disodli cynlluniau iaith Gymraeg; yn rhoi pŵer i'r Comisiynydd ymchwilio i gwynion gan siaradwyr Cymraeg sy'n credu yr amharwyd ar eu rhyddid i ddefnyddio'r Gymraeg ymysg ei gilydd; ac yn creu Tribiwnlys y Gymraeg.

Mae Atodlen 1 Paragraff 7 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth ynghylch penodi Comisiynydd y Gymraeg drwy reoliadau.

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 9 Chwefror 2011 a 1 Mehefin 2012.⁵⁹

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Comisiynydd y Gymraeg (Penodi) 2011*⁶⁰ gan y Cynulliad ar 28 Mehefin a daethant i rym y diwrnod canlynol. Mae'r rheoliadau'n darparu y bydd y panel dethol yn cynnwys: Aelod o'r Cynulliad a enwebwyd gan bwyllgor perthnasol y Cynulliad; aelod o staff Llywodraeth Cymru; asesydd penodiadau annibynnol; a pherson a chanddo

⁵⁹ Gweler [Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 1\) 2011](#) (OS 2011/1586) (Cy.182); [Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 2\) 2012](#) (OS 2012/46) (Cy.10); [Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 3\) 2012](#) (OS 2012/223) (Cy.37); [Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 4\) 2012](#) (OS 2012/969) (Cy.126); [Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 5\) 2012](#) (OS 2012/1096) (Cy.135); [Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 6\) 2012](#) (OS 2012/1423) (Cy.176)

⁶⁰ [Rheoliadau Comisiynydd y Gymraeg \(Penodi\) 2011 \(OS 2011/1593\)](#) [fel ar 22 Awst 2012]

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Atodlen 4 Paragraff 5 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth ynghylch penodi aelodau o'r Panel Cyngori drwy reoliadau.

Mae Adran 26 yn caniatáu i Weinidogion Cymru bennu un neu fwy o safonau darparu gwasanaeth, safonau llunio polisi, safonau gweithredu, safonau hybu neu safonau cadw cofnodion.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

brofiad o hybu'r defnydd o'r Gymraeg a/neu iaith arall. Penodwyd Meri Huws yn Gomisiynydd ar 5 Hydref 2011.⁶¹

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Panel Cyngori Comisiynydd y Gymraeg (Penodi) 2012*⁶² gan Weinidogion Cymru ar 11 Ionawr 2012 a daethant i rym ar 6 Chwefror 2012.

Daeth yr ymgynghoriad ar Safonau drafft y Comisiynydd i ben ar 11 Awst 2012. Bydd crynodeb o'r ymatebion yn cael ei gyhoeddi yn yr hydref cyn i'r Comisiynydd gyflwyno'r safonau i'r Gweinidog.⁶³ Noda "Dros amser, fe fydd pwerau newydd i osod a gorfodi Safonau yn dod i rym trwy is-ddeddfwriaeth. Hyd nes y bydd hynny'n digwydd bydd Comisiynydd y Gymraeg yn parhau i arolygu cynlluniau iaith statudol trwy bwerau y mae wedi eu hetifeddu o dan Ran 2 Deddf yr Iaith Gymraeg 1993".

⁶¹ Cynulliad Cenedlaethol Cymru, [Cofnod y Trafodion](#), 5 Hydref 2011

⁶² [Rheoliadau Panel Cyngori Comisiynydd y Gymraeg \(Penodi\) 2012 \(OS 2012/59\)](#) [fel ar 22 Awst 2012]

⁶³ [Comisiynydd y Gymraeg, Safonau mewn perthynas â'r Gymraeg: Beth yw'ch barn](#), Mai 2012 [fel ar 22 Awst 2012]

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 27 yn caniatáu i Weinidogion Cymru bennu safon cadw cofnodion ar gyfer cwynion yn ymwneud â'r Gymraeg ac eithrio cwynion sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth person â safonau eraill mewn amgylchiadau penodol. Mae hefyd yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n pennu safonau gwahanol fel y rhai y cyfeirir atynt yn adran 26 mewn perthynas ag ymddygiad gwahanol.

Cyflwynir Atodlen 5 gan Adran 33 o'r Mesur. Gall Gweinidogion Cymru wneud gorchymyn yn ychwanegu'r personau neu'r categorïau o bersonau a restrir yng ngholofn (2) yn y tabl yn Atodlen 6 (Cyrff cyhoeddus etc: safonau) er mwyn gallu ei gwneud yn ofynnol i'r personau hynny gydymffurfio â'r safonau.

Gall Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, ddiwygio'r trothwy ariannol y cyfeirir ato yn rhes (5) y tabl (personau sy'n darparu gwasanaethau i'r cyhoedd ac sy'n derbyn arian cyhoeddus) drwy ddisodli'r swm perthnasol gydag unrhyw swm arall nad yw'n llai na £400,000.

Mae Adran 34 yn diffinio pryd y bydd person yn dod o fewn Atodlenni 5, 6, 7 neu 8. Gall Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n nodi pa safonau a ddylai fod yn gymwys i ba bersonau neu gyrff, ac awdurdodi'r Comisiynydd i roi hysbysiad cydymffurfio i'r cyfryw bersonau neu gyrff.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Gosodir safonau ar berson neu gorff pan fydd y Comisiynydd yn rhoi hysbysiad cydymffurfio (adran 44) sy'n ei gwneud yn ofynnol i'r person neu'r corff a restrir yn y tablau yn Atodlenni 6 neu 8 i gydymffurfio â'r safon neu'r safonau fel yr amlinellir yn yr hysbysiad: yna bydd dyletswydd ar y person neu'r corff i gydymffurfio.

Mae Adran 39 yn nodi y bydd safon yn berthnasol i berson ("P") os bydd Gweinidogion Cymru yn darparu mewn rheoliadau bod y safon yn berthnasol i P, ac yn awdurdodi'r Comisiynydd i roi hysbysiad cydymffurfio i P sy'n ei gwneud yn ofynnol i P gydymffurfio â'r safon.

Mae Adran 138 yn darparu bod Gweinidogion Cymru yn gallu gwneud rheoliadau sy'n nodi pa fuddiannau sy'n fuddiannau cofrestradwy ac i wneud darpariaeth arall at ddibenion y Bennod hon o Ran 8 o'r Mesur.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Mesur y Gymraeg (Buddiannau Cofrestradwy) 2012*⁶⁴ gan Weinidogion Cymru ar 7 Mawrth 2012 a daethant i rym ar 1 Ebrill 2012.

⁶⁴ [Rheoliadau Mesur y Gymraeg \(Buddiannau Cofrestradwy\) 2012 \(OS 2012/753\)](#) [fel ar 22 Awst 2012]

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae'r Mesur yn diddymu Bwrdd yr Iaith Gymraeg ac yn trosglwyddo ei swyddogaethau o dan adran 3 o *Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993* i'r Comisiynydd. Gellid arfer swyddogaethau'r Bwrdd o dan adran 3 o'r Mesur gan Weinidogion Cymru yn hytrach na throsglwyddo'r swyddogaethau i'r Comisiynydd neu yn ogystal â hynny. Gellid cyflawni hyn drwy wneud gorchymyn o dan adran 154 o'r Mesur hwn.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Gwnaethpwyd *Gorchymyn y Gymraeg (Trosglwyddo Staff, Eiddo Hawliau a Rhwymedigaethau) 2012*⁶⁵ gan Weinidogion Cymru ar 7 Mawrth 2012 a daeth i rym ar 1 Ebrill. Gwnaethpwyd *Gorchymyn Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 (Trosglwyddo swyddogaethau, Darpariaethau Trosiannol a Chanlyniadol) 2012*⁶⁶ i gyd fynd ag ef gan Weinidogion Cymru ar 29 Mawrth 2012 a daeth i rym ar 1 Ebrill 2012.

⁶⁵ [*Gorchymyn Bwrdd yr Iaith Gymraeg \(Trosglwyddo Staff, Eiddo, Hawliau a Rhwymedigaethau\) 2012 \(OS 2012/752\)*](#) [fel ar 22 Awst 2012]

⁶⁶ [*Gorchymyn Mesur y Gymraeg \(Cymru\) 2011 \(Trosglwyddo swyddogaethau, Darpariaethau Trosiannol a Chanlyniadol\) 2012 \(OS 2012/990\)*](#) [fel ar 22 Awst 2012]

2.15. *Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 9 Chwefror 2011*

Mae *Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru)* yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyledus i'r hawliau a'r rhwymedigaethau yng Nghonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (UNCRC) wrth wneud penderfyniadau o "natur strategol", a ddiffinnir yn y Mesur fel penderfyniad ynglŷn ag unrhyw un o'r canlynol:

- (a) darpariaeth y bwriedir ei chynnwys mewn deddfiad;
- (b) fformiwleiddio polisi newydd;
- (c) adolygiad o bolisi sydd eisoes mewn bod neu newid i bolisi sydd eisoes mewn bod

Mae'r Mesur hefyd yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i baratoi a chyhoeddi Cynllun y Plant a hybu gwybodaeth a dealltwriaeth o'r Confensiwn. Yn ogystal mae'n rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i ymgynghori ar sut i gymhwyso'r Mesur i bersonau sydd wedi cyrraedd 18 oed ond nad ydynt yn 25 oed.

Daeth y Mesur i rym ar 9 Ebrill 2011. Hyd yma ni wnaethpwyd unrhyw reoliadau gan Weinidogion Cymru gan ddefnyddio'r pwerau a roddwyd iddynt yn sgil y Mesur hwn.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 2 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru lunio Cynllun y Plant y mae'n rhaid iddo bennu'r trefniadau y mae Gweinidogion Cymru wedi'u gwneud, neu'n bwriadu eu gwneud, er mwyn sicrhau eu bod hwy a'r Prif Weinidog yn cydymffurfio â'r ddyletswydd "sylw dyledus" a nodir yn Adran 1. Cynhwysir manylion ynglŷn â threfniadau paratoi a chyhoeddi'r Cynllun (yn cynnwys gofynion ymgynghori) yn Adran 3.

Mae Adran 4 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru gyhoeddi adroddiadau ynghylch sut y maent wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd "sylw dyledus" a nodir yn Adran 1.

Mae Adran 6 yn amlinellu'r amgylchiadau lle y gall Gweinidogion Cymru ddiwygio deddfwriaeth neu offerynnau uchelfreiniol y maent yn eu hystyried yn briodol yng ngoleuni adroddiad y byddant wedi'i gyhoeddi o dan adran 4. Bydd Gweinidogion Cymru yn gwneud y diwygiadau drwy orchymyn. Amlinellir y mathau o ddeddfwriaeth y gellir eu diwygio drwy ddefnyddio'r pŵer hwn yn Adran 9.

Mae Adran 7 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud gorchymyn a fydd yn cymhwyso'r Mesur cyfan, neu unrhyw

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cymeradwyodd y Cynulliad Cynllun Hawliau Plant Llywodraeth Cymru ar 27 Mawrth 2012. Noda'r cynllun y "bydd proses ymgynghori'n cychwyn yng Ngwanwyn/Haf 2012. Bydd yn cynnwys cynnal gweithdai â phobl ifanc a rhanddeiliaid perthnasol, cyn mynd ati i baratoi dogfen a fydd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus llawn."⁶⁷

⁶⁷ Llywodraeth Cymru, Cynllun Hawliau Plant, 22 Mai 2012

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

ddarpariaeth sydd ynddo, mewn perthynas â phobl ifanc (h.y. pobl ifanc rhwng 18 a 24 oed).

Yn ogystal, mae'r adran hon yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ystyried i ba raddau y gallai Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn fod yn berthnasol i bobl ifanc, a ph'un a ellid cymhwyso'r Mesur iddynt ar ffurf ddiwygiedig, ac adrodd ar hynny. Mae'r adran hon hefyd yn galluogi Gweinidogion Cymru i gynnal ymgynghoriad ar unrhyw fater sy'n ymwneud â phobl ifanc y maent o'r farn ei fod yn briodol. Gall hyn gynnwys ymgynghoriad ar p'un a oes ffyrdd eraill mwy priodol o fynd i'r afael â hawliau pobl ifanc.

Mae Adran 8 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ddiwygio adrannau 1 ac 8 o'r Atodlen i'r Mesur i adlewyrchu unrhyw ddiwygiad a wneir i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn.

2.16. Mesur Diogelwch Tân Domestig (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 7 Ebrill 2011

Mae *Mesur Diogelwch Tân Domestig (Cymru) 2011* yn rhoi'r gallu i Weinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i osod system llethu tân sy'n gweithio'n effeithiol ac sy'n cydymffurfio â'r gofynion a ragnodir mewn rheoliadau gan Weinidogion Cymru mewn cartrefi newydd.

Mae Adran 1 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ragnodi gofynion y systemau llethu tân awtomatig y mae'n rhaid eu darparu. Byddai rheoliadau o'r fath yn nodi safonau technegol system o'r fath.

Mae Adran 3 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ragnodi'r wybodaeth y mae'n rhaid ei darparu i ddangos y bydd y gwaith yn cydymffurfio â gofynion Adran 4 (sy'n ymwneud â dilysu a chyflwyno dogfennau).

Daeth rhai rhannau o'r Mesur i rym ar 8 Ebrill 2011, ond mae'n ofynnol i rannau eraill gael eu cychwyn gan Weinidogion Cymru drwy orchymyn.

Ni wnaethpwyd unrhyw reoliadau neu orchmynion dan y pwerau a roddwyd i Weinidogion Cymru yn sgil y Mesur hyd yma.

Cyhoeddodd John Griffiths AC, Gweinidog yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd, ar 30 Mai 2012, fod Llywodraeth Cymru yn bwriadu mynd ati "i ddatblygu cynigion ymgynghori sy'n ceisio ei gwneud hi'n ofynnol i systemau atal tân gael eu gosod mewn pob eiddo preswyl newydd ac eiddo preswyl a addasir" ac y bydd rheoliadau cysylltiedig yn cael eu gwneud "ym mis Medi 2013".⁶⁸

⁶⁸ Datganiad Ysgrifenedig Cabinet Llywodraeth Cymru gan John Griffiths (Gweinidog yr Amgylchedd a Chynaliadwyedd, [Rheoleiddio systemau awtomatig ar gyfer atal tân mewn adeiladau domestig](#), 30 Mai 2012

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 6 yn darparu bod Gweinidogion Cymru yn gallu diwygio'r diffiniad o "preswylfa" mewn perthynas â'r Mesur.

Mae Adran 7 yn rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud gorchmynion er mwyn gwneud darpariaeth drosiannol, darpariaeth ddarfodol, darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth arbed, darpariaeth gysylltiedig â darpariaethau eraill y maent o'r farn eu bod yn angenrheidiol neu'n briodol.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

2.17. Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Mai 2011

Nod *Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011* yw cryfhau strwythurau a gweithrediad llywodraeth leol yng Nghymru i sicrhau gwell ymgysylltiad rhwng cynghorau lleol a'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu. Yn benodol, mae'r Mesur yn galluogi i'r strwythurau llywodraethu lleol presennol yng Nghymru gael eu hadolygu; mae'n ehangu swyddogaeth cynghorwyr meinciau cefn o ran craffu ar wasanaethau lleol; mae'n datblygu ac yn cryfhau swyddogaeth cynghorau cymuned drwy eu galluogi i ddarparu ystod ehangach o wasanaethau a chamau; mae'n diwygio'r system ar gyfer pennu lwfansau i gynghorwyr; mae'n caniatáu i Weinidogion Cymru gyhoeddi canllawiau statudol ar gydlafurio rhwng awdurdodau lleol, a rhwng awdurdodau lleol a chyrff eraill; mae'n caniatáu i Weinidogion Cymru sefydlu awdurdodau lleol newydd drwy gyfuno dau neu dri awdurdod.

Mae Adran 1 yn grymuso Gweinidogion Cymru i ragnodi mewn rheoliadau fanylion y mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gydymffurfio â hwy wrth gynnal arolygon o ymgeiswyr na fu iddynt lwyddo i gael eu hethol yn gynghorwyr mewn

Cychwynnwyd darpariaethau'r Mesur sydd mewn grym ar hyn o bryd ar wahanol gyfnodau rhwng 10 Mai 2011 a 30 Ebrill 2012.⁶⁹

Gwnaethpwyd *Rheoliadau Arolygon Etholiadau Lleol (Cymru) 2012*⁷⁰ gan Weinidogion Cymru ar 4 Mawrth 2012 a daethant i rym ar 31 Mawrth 2012. Mae'r rheoliadau hyn yn rhagnodi'r cwestiynau y mae'n rhaid i awdurdod lleol eu gofyn wrth

⁶⁹ Gweler *Gorchymyn Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (Cychwyn Rhif 1) 2011* (OS 2011/2011) (Cy.221); *Gorchymyn Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (Cychwyn Rhif 2 a Darpariaethau Arbed) 2012* (OS 2011/1187) (Cy.145)

⁷⁰ *Rheoliadau Arolygon Etholiadau Lleol (Cymru) 2012* (OS 2012/685) (Cy.93)

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

etholiadau cyffredin i brif gynghorau a chynghorau cymuned yng Nghymru (etholiadau sy'n cydreddeg ac a gynhelir bob pedair blynedd), a hefyd y personau hynny sydd wedi llwyddo i gael eu hethol yn gynghorwyr yn yr etholiadau hyn. Gall rheoliadau o'r fath ragnodi cwestiynau'r arolwg, ffurf yr arolwg a sut y mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gasglu'r wybodaeth.

Mae Adran 2 yn rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gasglu a chyhoeddi gwybodaeth o'r arolygon a dderbynnir gan bob awdurdod lleol o fewn 12 mis.

Mae Adran 3 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau am yr arolygon.

Mae Adran 4 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar fynychu cyfarfodydd awdurdodau lleol o bell.

Mae Adran 5 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar adroddiadau blynyddol y mae'n ofynnol i awdurdodau lleol eu cyhoeddi am weithgareddau aelodau eu cyngor.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

gynnal arolwg o etholiad lleol. Amlinellir y cwestiynau rhagnodedig a sut y gellir eu gofyn yn yr Atodlen i'r rheoliadau.

Defnyddiwyd y pwerau i wneud *Rheoliadau Arolygon Etholiadau Lleol (Cymru) 2012*.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 6 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar amseriad cyfarfodydd awdurdod lleol.

Mae Adran 7 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar hyfforddi a datblygu aelodau awdurdod lleol.

Mae Adran 9 yn galluogi Gweinidogion Cymru i ychwanegu, drwy reoliadau, at swyddogaethau statudol Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd a bennir yn yr Adran.

Mae Adran 10 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ymgorffori mewn rheolau sefydlog ddarpariaethau rhagnodedig sy'n ymwneud â rheoli staff a ddarperir i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd ac addasiadau eraill i reolau sefydlog yr awdurdod sy'n ymwneud â rheoli staff.

Mae Adran 16 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar gyflawni swyddogaethau pwyllgor gwasanaethau democrataidd.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau drafft](#) y gellir eu cyhoeddi o dan y Mesur rhwng 3 Chwefror 2012 a 30 Mawrth 2012. Roedd y canllawiau drafft yn ymwneud â'r darpariaethau a bennir yn Adrannau 6, 7, 16, 56, 62, 63, 75, 76 ac 85 o'r Mesur.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau drafft](#) y gellir eu cyhoeddi o dan y Mesur rhwng 3 Chwefror 2012 a 30 Mawrth 2012.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau drafft](#) y gellir eu cyhoeddi o dan y Mesur rhwng 3 Chwefror 2012 a 30 Mawrth 2012.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 24 yn rhoi'r hawl i gynghorydd gael cyfnod o hyd at 26 wythnos o absenoldeb mamolaeth os bydd y cynghorydd wedi rhoi genedigaeth i blentyn ac yn bodloni'r amodau rhagnodedig. Mae'r adran hon yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu'r manylion sy'n ymwneud ag absenoldeb mamolaeth mewn rheoliadau, er mwyn galluogi Gweinidogion Cymru i ymateb i unrhyw newidiadau a wneir yn y system gyflogaeth ehangach ac adlewyrchu'r newidiadau hynny.

Mae Adran 25 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau tebyg i'r rhai y gellir eu gwneud o dan Adran 24, ond mewn perthynas ag "absenoldeb newydd-anedig".

Mae Adran 26 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau tebyg i'r rhai y gellir eu gwneud o dan Adran 24, ond mewn perthynas ag "absenoldeb mabwysiadu"

Mae Adran 27 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau tebyg i'r rhai y gellir eu gwneud o dan Adran 24, ond mewn perthynas ag "absenoldeb mabwysiadu newydd".

Mae Adran 28 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau tebyg i'r rhai y gellir eu gwneud o dan Adran 24, ond mewn perthynas ag "absenoldeb rhiant".

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 29 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n pennu manylion a gofynion gweinyddol penodol ar gyfer awdurdodau lleol ac aelodau o awdurdodau lleol mewn perthynas â'r hawliau newydd a gyflwynir gan y darpariaethau yn y Rhan hon (yn ymwneud ag absenoldeb teuluol i aelodau o awdurdodau lleol)

Mae Adran 30 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ar hawliau'n ymwneud ag absenoldeb teuluol.

Mae Adran 35 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi cyfarwyddiadau i awdurdodau lleol sy'n disodli eu "trefniadau amgen" â "trefniadau gweithrediaeth" mewn perthynas â threfniadau llywodraethu'r awdurdod lleol dan sylw. Mae Paragraff 13(2) o Atodlen 2 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol ddisodli eu "trefniadau amgen" â "trefniadau gweithrediaeth".

Mae Adran 58 yn grymuso Gweinidogion Cymru i ddarparu, drwy reoliadau, bod modd i ddau neu fwy o brif gynghorau sefydlu un neu fwy o gydbwyllgorau trosolwg a chraffu, a threfnu i'r pwyllgor neu'r pwyllgorau lunio adroddiadau neu wneud argymhellion i unrhyw un o'r prif gynghorau sy'n sefydlu'r pwyllgor, ac i weithrediaeth y cynghorau hynny.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae [Adran 61](#) yn grymuso Gweinidogion Cymru i ddynodi drwy orchymyn y personau hynny neu'r categorïau o bersonau y gall pwyllgor trosolwg a chraffu awdurdod lleol graffu ar eu cyfrifoldebau neu'u swyddogaethau.

Mae [Adran 75](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau ynghylch y weithdrefn o benodi cadeiryddion pwyllgorau craffu ac i gyhoeddi canllawiau neu gyfarwyddiadau.

Mae [Adran 76](#) yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol roi sylw i ganllawiau neu gyfarwyddyd ynghylch cyfethol a gyhoeddir gan Weinidogion Cymru.

Mae [Adran 77](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, i wneud darpariaeth i'w gwneud yn ofynnol i bwyllgorau trosolwg a chraffu a'u his-bwyllgorau gyhoeddi eu blaen-gynlluniau.

Mae [Adran 79](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau neu i roi cyfarwyddiadau ynghylch pwyllgorau trosolwg a chraffu.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau drafft](#) y gellir eu cyhoeddi o dan y Mesur rhwng 3 Chwefror 2012 a 30 Mawrth 2012.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau drafft](#) y gellir eu cyhoeddi o dan y Mesur rhwng 3 Chwefror 2012 a 30 Mawrth 2012.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae [Adran 85](#) yn caniatáu i Weinidogion Cymru gyhoeddi canllawiau ynghylch swyddogaethau ac aelodau pwyllgorau archwilio, y mae'n rhaid i awdurdodau lleol a phwyllgorau archwilio roi sylw iddynt.

Mae [Adran 94](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, i bennu cwestiwn ar gyfer pleidlais gymunedol.

Mae [Adran 113](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, i newid y trothwyon ar gyfer yr amrywiol weithdrefnau sefydlu a diddymu a gyflwynir gan y Mesur hwn.

Mae [Adran 116](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu gofynion, ac eithrio'r rhai a restrir ar wyneb y Mesur, sy'n ymwneud â hysbysiadau cyhoeddus pan fo seddau gwag aelodau cynghorau cymuned i'w llenwi drwy gyfethol.

Mae [Adran 117](#) yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ynghylch rhoi hysbysiad cyhoeddus am gyfethol.

Mae [Adran 119](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i bennu gofynion, ac eithrio'r rhai a restrir ar wyneb y Mesur, mewn cysylltiad â phenodi cynrychiolwyr ieuenctid

Mae [Adran 120](#) yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ynghylch penodi cynrychiolwyr ieuenctid cymunedol.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau drafft](#) y gellir eu cyhoeddi o dan y Mesur rhwng 3 Chwefror 2012 a 30 Mawrth 2012.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 121 yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy reoliadau, i ddarparu bod cynrychiolydd ieuenctid cymunedol yn cael ei drin fel aelod o'r cyngor at y dibenion a bennir yn y rheoliadau.

Mae Adran 127 yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, i wneud addasiadau i unrhyw ddeddfiad y maent o'r farn ei fod yn atal neu'n rhwystro cynghorau cymuned rhag arfer eu pŵer o dan adran 2(1) *Deddf Llywodraeth Leol 2000*.

Mae Adran 129 yn galluogi Gweinidogion Cymru i dalu grantiau i gynghorau cymuned.

Mae Adran 130 yn galluogi Gweinidogion Cymru i osod cytundeb siarter enghreifftiol mewn gorchymyn.

Mae Adran 131 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyhoeddi cyfarwyddiadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i fabwysiadu siarter enghreifftiol.

Mae Adran 132 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau ynghylch cytundebau siarter

Mae Adran 133 yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r cyrff, y personau neu'r sefydliadau llywodraeth leol a nodir cyn gwneud gorchymyn neu gyhoeddi

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

cyfarwyddyd ynghylch cytundebau siarter enghreifftiol.

Mae Adran 134 yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ddarparu ar gyfer cynllun achredu ansawdd ar gyfer cynghorau cymuned. Amlinellir y wybodaeth y gellir ei rhagnodi mewn rheoliadau o'r fath yn Adrannau 135 i 140.

Mae Adran 149 yn galluogi Gweinidogion Cymru i roi cyfarwyddyd i Banel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol ailystyried darparu adroddiad drafft.

Mae Adran 155 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyfarwyddo awdurdod, ar ôl ymgynghori â'r Panel Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol, i beidio â gwneud taliadau, fel y pennir gan Weinidogion Cymru, i aelod o awdurdod am resymau a nodir yn y cyfarwyddyd.

Mae Adran 156 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyfarwyddo awdurdod lleol i gydymffurfio, mewn amgylchiadau lle mae Gweinidogion Cymru yn fodlon bod awdurdod wedi methu â chyflawni unrhyw ddyletswydd a osodwyd arno gan y Panel Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol at ddibenion y Mesur.

Mae Adran 158 yn grymuso Gweinidogion Cymru i addasu, drwy orchymyn, y darpariaethau yn y Rhan hon o'r Mesur sy'n

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

ymwneud â phenodi aelodau o'r Panel Annibynnol ar Gydnabyddiaeth Ariannol neu â'i swyddogaethau ac i wneud unrhyw addasiadau canlyniadol i ddeddfiadau eraill o ganlyniad.

Mae [Adran 161](#) yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi canllawiau statudol cynhwysfawr ar bob agwedd ar bwerau a dyletswyddau awdurdodau lleol fel yr amlinellir ym *Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009*.

Mae [Adran 162](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, i gyfuno dau neu dri (ond dim mwy na hynny) o awdurdodau lleol i greu un ardal llywodraeth leol newydd.

Mae [Adran 163](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru, wrth wneud gorchymyn cyfuno, i wneud darpariaeth yn y gorchymyn hwnnw i ethol cyngor yr awdurdod lleol newydd.

Mae [Adran 165](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau er mwn cyfarwyddo awdurdod cysgodol ardal llywodraeth leol newydd i gynnal refferendwm ar p'un a ddylai'r awdurdod lleol newydd weithredu'r trefniadau gweithrediaeth maer a chabinet.

Mae [Adran 166](#) yn galluogi Gweinidogion Cymru i wneud darpariaeth atodol, cysylltiedig, canlyniadol a darpariaeth

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

arbed mewn perthynas â gorchymyn cyfuno.

Mae Adran 167 yn galluogi Gweinidogion Cymru i gyfarwyddo Comisiwn Ffiniau Llywodraeth Leol i Gymru gynnal adolygiad o'r trefniadau etholiadol ar gyfer yr ardal awdurdod lleol newydd.

Mae Adran 170 yn galluogi Gweinidogion Cymru, drwy orchymyn, i gywiro gwall mewn gorchymyn cyfuno.

2.18. Mesur Diogelwch ar Gludiant i Ddysgwyr (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Mai 2011

Nod *Mesur Diogelwch ar Gludiant i Ddysgwyr (Cymru) 2011* yw sicrhau safonau uchel ar gyfer cludiant penodedig i ddysgwyr drwy alluogi Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n gosod nifer o ddyletswyddau ar gyffwrth perthnasol i osod gwregysau diogelwch priodol; i ddefnyddio cerbydau un llawr yn unig; i ddefnyddio bysiau a weithgynhyrchwyd ar ôl dyddiad penodol; i osod teledu cylch cyfyng a bodloni'r amodau gweithredu a bennir gan Weinidogion Cymru; i ddefnyddio cerbydau sy'n bodloni'r fanyleb "bysiau melyn" a'r safonau ar gyfer bysiau o'r fath; i ddarparu'r safonau perthnasol ar gyfer hyfforddi gyrwyr a bennir gan Weinidogion Cymru; i gynnal asesiadau risg diogelwch a bennir gan Weinidogion Cymru; i ddarparu staff i oruchwylio bysiau ysgol (rhan 5); ac i fodloni manylebau penodol mewn perthynas â thaccs a cherbydau hurio preifat.

Mae Adran 2 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol mai dim ond disgrifiadau penodol o gerbydau a ddefnyddir yn gludiant i ddysgwyr a ddarperir neu a sicrheir gan awdurdod lleol neu gorff llywodraethu ysgol a gynhelir.

Mae Adran 1 o'r Mesur sy'n ymwneud â'r gofynion i awdurdodau lleol sicrhau bod gwregysau diogelwch yn cael eu gosod ar fysiau sy'n cludo dysgwyr yn dod i rym ar 1 Hydref 2014. Daeth gweddill y Mesur i rym ar 10 Gorffennaf 2011. Hyd yma, nid oes rheoliadau wedi'u gwneud o dan y Mesur hwn.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

Mae Adran 3 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i drefniadau gael eu gwneud ar gyfer recordio delweddau gweledol neu sain ar gludiant i ddysgwyr ac mae'n pennu'r darpariaethau ynghylch defnyddio, storio a chadw delweddau gweledol neu sain. Gall y rheoliadau bennu'r mathau o drefniadau y dylid eu gwneud.

Mae Adran 4 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i gorff perthnasol gynnal asesiadau risg diogelwch o'r cludiant i ddysgwyr a ddarperir ganddo.

Mae Adran 5 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol neu gorff llywodraethu ysgol a gynhelir sy'n darparu cludiant i ddysgwyr i sicrhau bod gyrwyr y cerbydau hynny wedi cael eu hyfforddi'n briodol ar ddiogelwch ar gludiant i ddysgwyr a gweithio gyda phlant.

Mae Adran 6 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n ymwneud â darparu goruchwylwyr ar gludiant i ddysgwyr gan gorff perthnasol a darparu hyfforddiant perthnasol i oruchwylwyr o'r fath.

Mae Adran 8 yn grymuso Gweinidogion Cymru i benodi person neu gorff i fod yn awdurdod gorfodi.

Y pwerau i wneud Rheoliadau sydd yn y Mesur

Mae Adran 11 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau sy'n grymuso awdurdod gorfodi i fynnu bod awdurdod lleol neu gorff llywodraethu ysgol neu berson sy'n darparu cludiant i ddysgwyr yn darparu gwybodaeth, dogfennau, cofnodion ac eitemau eraill sy'n ymwneud â chludiant i ddysgwyr ac y mae'r awdurdod gorfodi o'r farn eu bod yn angenrheidiol neu'n hwylus at ddibenion ei swyddogaethau

Mae Adran 12 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau lle y gall swyddog corff corfforaethol neu bartner mewn partneriaeth fod yn bersonol atebol am dramgwyddau a gyflawnir o dan adrannau 14A, 14B neu 14C gan y corff corfforaethol neu'r bartneriaeth, yn ogystal â'r corff corfforaethol neu'r bartneriaeth ei hun.

Y rheoliadau a wnaethpwyd neu sy'n destun ymgynghoriad

2.19. Mesur Tai (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 10 Mai 2011

Mae *Mesur Tai (Cymru) 2011* yn cynnwys dwy elfen gyffredinol: mae'n galluogi Gweinidogion Cymru i atal dros dro yr hawl i brynu, yr hawl i brynu a gadwyd a'r hawl i gaffael sydd gan denantiaid darparwr tai cymdeithasol yng Nghymru, ar gais Awdurdod Tai Lleol mewn ardaloedd lle y ceir pwysau difrifol oherwydd prinder tai; ac mae'n rhoi pwerau rheoleiddio ac ymyrryd ehangach i Weinidogion Cymru ynghylch tai a ddarperir gan Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig.

Mae [Adran 34](#) yn rhoi'r pŵer i Weinidogion Cymru, drwy orchymyn, i wneud darpariaeth ganlyniadol neu ddarpariaeth sy'n rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth sydd yn y Mesur neu i wneud darpariaeth i gymhwyso neu ymestyn unrhyw ddarpariaeth ynghylch neu sy'n berthynol i'r hawl i brynu.

Cychwynnwyd rhai darpariaethau yn y Mesur sy'n ymwneud â Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig (a gynhwysir yn Rhan 2) ar wahanol adegau drwy orchymyn ar 18 Hydref 2011 a 2 Rhagfyr 2011.⁷¹ Cychwynnwyd gweddill darpariaethau'r Mesur sy'n ymwneud â'r hawl i brynu gan Weinidogion Cymru ar 3 Medi 2012.⁷²

Gwnaethpwyd *Gorchymyn Mesur Tai (Cymru) 2011 (Diwygiadau Canlyniadol i Is-ddeddfwriaeth)* gan Weinidogion Cymru ar 9 Awst 2012 a daeth i rym ar 3 Medi 2012. Bydd y gorchymyn yn gwneud diwygiadau canlyniadol i ddarpariaethau mewn is-ddeddfwriaeth bresennol sy'n gysylltiedig â'r hawl i brynu a hawliau cysylltiedig.

Cynhaliodd Llywodraeth Cymru [ymgynghoriad ar ganllawiau hawl i brynu](#) rhwng 28 Gorffennaf 2011 a 31 Hydref 2011. Mae [crynodeb o'r ymatebion](#) (Saesneg yn unig) wedi'i gyhoeddi ar wefan y Llywodraeth.

⁷¹ Gweler [Gorchymyn Mesur Tai \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 1\) 2011](#) (OS 2011/2475) (Cy.267)

⁷² Gweler [Gorchymyn Mesur Tai \(Cymru\) 2011 \(Cychwyn Rhif 2\) 2012](#) (OS 2012/2091) (W.241)

2.20. Mesur Addysg (Cymru) 2011 - Rhoddwyd Cymeradwyaeth Frenhinol ar 9 Chwefror 2011

Mae *Mesur Addysg (Cymru) 2011* yn pennu cyfres o bwerau a dyletswyddau sy'n sicrhau bod cydlafurio'n nodwedd gyffredin o'r system addysg er mwyn gwella trefniadau llywodraethu ysgolion a symleiddio'r broses o gynllunio lleoedd mewn ysgolion yng Nghymru.

Mae Adran 6 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru wneud rhagor o ddarpariaeth drwy reoliadau ynglŷn â'r "pwerau cydlafurio" a amlinellir yn Adran 5 o'r Mesur.

Mae Adran 30 yn caniatáu i Weinidogion Cymru wneud darpariaeth, drwy orchymyn, y maent o'r farn ei bod yn angenrheidiol neu'n hwylus i roi effaith lawn i adrannau 25 i 28 sy'n ymwneud ag ysgolion sefydledig. Gall gorchymyn a wneir gan Weinidogion Cymru o dan y pŵer hwn, ymysg pethau eraill, ddiwygio neu ddirymu is-ddeddfwriaeth.

Daeth Adrannau 26 i 32 ac Adran 34 o'r Mesur i rym ar 9 Ebrill 2011. Nid yw gweddill darpariaethau'r Mesur wedi'u cychwyn gan Weinidogion Cymru eto.